

ТОРА ОР • ПАРШІ МІКЕЦ • МААМАР 9

רני ושמחי בת ציון כי הנני בא

«Співай і радій, дочко
Сіону, бо ось Я приходжу»

Служіння Б-гові має два рухи: спів — сповнене прагнення піднесення душі, яке народжується з прихованості Б-га й має передувати всьому; та радість — Нескінченне світло (Ор Ейн Соф), яке сходить згори вниз через Тору й міцвот.

Ханукальний світильник, запалений зовні біля дверей, показує, що це світло сягає навіть того, хто стоїть зовні, а пророк обіцяє, що Сам Б-г прийде навіть до «дочки Сіону» у вигнанні.

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок

LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

likuteitorah.com/uk/torah-ohr/mikeitz/9/

ГОЛОВНА ДУМКА

Служіння Б-гові має два рухи: спів — сповнене прагнення піднесення душі, яке народжується з прихованості Б-га й має передувати всьому; та радість — Нескінченне світло (Ор Ейн Соф), яке сходить згори вниз через Тору й міцвот. Ханукальний світильник, запалений зовні біля дверей, показує, що це світло сягає навіть того, хто стоїть зовні, а пророк обіцяє, що Сам Б-г прийде навіть до «дочки Сіону» у вигнанні.

Кожен розділ: текст івритом, потім переклад, потім коротке пояснення під золотою лінією. Маленькі цифри в тексті івритом позначають примітки наприкінці.

КОРОТКО ПРО МААМАР

Маамар запитує, чому гафтара на Хануку починається словами «Співай і радій, дочко Сіону». Відповідь він знаходить у словах «Служіть Імені Б-га (Гавая) з радістю; приходьте перед Ним зі співом» і у вислові з «Зоару»: «радість уранці, спів увечері». Спів — це служіння ангелів: прагнення злитися з Ор Ейн Соф, висловлене у пісні й спрямоване до царювання (Малхут) — царської влади Б-га, єдиного каналу, через який життєва сила сягає істот, пов'язаних часом і простором. Ангели осягають лише слабкий відблиск цього царювання. Оскільки Б-г прихований у Малхут, тобто у «вечорі», прагнення посилюється. Душа також бере участь у цьому піднесенні, яке має передувати всьому; але їй властива й радість — світло, що сходить через Тору й міцвот, чого ангели не мають. Фізичні міцвот — це «Сіон», знаки, що вказують на їхню духовну сутність і притягують її вниз; кожне благословення спрямовує потік зі світу у світ. Коли Ізраїль сам пробуджується знизу, він є «Сіоном»; у вигнанні він лише «дочка Сіону» — та, що отримує. Однак пророк обіцяє світло, що походить із-за меж усіх світів. Ханукальний світильник, запалений із зовнішнього боку дверей і обернений до публічного простору, несе Ор Ейн Соф тим, хто стоїть зовні, і навіть у публічний простір, перетворюючи темряву на світло.

ПЛАН

1	Запитання	¶1
Чому гафтара на Хануку починається словами «Співай і радій», а не видінням золотого світильника?		
2	Спів ангелів	¶2-7
Спів ангелів — зовнішній голос їхнього прагнення до Б-га; він спрямований до Малхут — «Твоєї праведності», царювання, через яке всі істоти, пов'язані часом і простором, отримують життєву силу, і якої ангели осягають лише слабкий відблиск.		

3	Спів увечері	¶18–9
	«Вечір» — це Малхут, де Б-г прихований; сама прихованість пробуджує прагнення, а піднесення душі над тілом — це «прийдіть перед Ним зі співом».	
4	Радість уранці	¶10–11
	Після піднесення приходить радість: Ор Ейн Соф, яке сходить через Тору й міцвот. Це служіння, властиве душам, але не ангелам; до нього можна прийти, лише спершу прийшовши «зі співом».	
5	Сіон: міцвот як знаки	¶12–15
	Фізичні міцвот — це «Сіон», знаки, що вказують на їхню духовну сутність і притягують її вниз — джерело простору й часу; благословення на міцву притягує Гаваю в Ім'я Б-га (Елокім), щоб царювання Б-га розкрилося.	
6	Сіон і дочка Сіону	¶16–17
	Коли Ізраїль пробуджується знизу, він є «Сіоном»; без такого пробудження, у вигнанні, він лише «дочка Сіону» — та, що отримує, і світло в ній залишається зовнішнім. Ранкові молитви побудовані в такій самій послідовності.	
7	Розрада пророка	¶18–19
	Пробудження згори, що походить від світла, яке охоплює всі світи (совев коль альмін), сягне навіть «дочки»; у майбутньому Сам Б-г перебуватиме в ній.	
8	Ханукальний світильник	¶20
	Світильник, поставлений із зовнішнього боку дверей, несе Ор Ейн Соф тому, хто стоїть зовні, і навіть у публічний простір, перетворюючи темряву на світло.	

КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ

Спів (ріна, ренана) רנה / רננה

Голос прагнення: піднесення знизу вгору, що народжується з прихованості Б-га. Це все служіння ангелів і перший етап служіння людини.

Радість (сімха) שמחה

Розкриття найглибшого: Ор Ейн Соф, яке сходить згори вниз через Тору й міцвот. Це служіння дане душам, а не ангелам.

Вечір і ранок (рамша, цафра) רמשא / צפרא

Пара понять із «Зоару»: вечір, атрибут ночі, — це Малхут, де Б-г прихований; ранок, атрибут дня, — це світло, що сходить згори.

«Твоя праведність» (цедек) צדקה / צדק

Малхут, царювання Б-га, єдиний канал, через який життєва сила сягає істот, пов'язаних часом і простором, і рівень, через який ангели осягають Його.

Сіон (ціюн) ציון

Знак або позначка: фізичні міцвот і Тора, що вказують на свою духовну сутність і притягують її вниз; також Ізраїль, коли він виявляє ініціативу.

Дочка Сіону בת ציון

Ізраїль у вигнанні, без пробудження знизу: лише той, хто отримує, і світло, що сходить згори, залишається зовнішнім.

Пробудження знизу і згори / אלתרותא דלתתא

אלתרותא דלעילא

Людська ініціатива, що притягує світло всередину, і Б-жественна ініціатива, що дає навіть без неї; найвище пробудження згори, від совев коль альмін, сягає навіть «дочки».

РОЗДІЛ 1 • 11

Запитання

1 רני ושמחי^{1,2} בת ציון כי הנני בא. להבין ענין רני ושמחי וגם מה ענין זה להפטורת חנוכה שמתחילין ברני ושמחי וגוי והיה להתחיל מן ראיתי והנה מנורת זהב³ וגוי שבסוף הפרשה.⁴

«Співай і радій, донько Сіону, адже ось Я приходжу». [Нам слід] зрозуміти, що означає «Співай і радій». А також: який зв'язок цього з гафтaroю на Хануку, що починається словами «Співай і радій» тощо? Вона мала б починатися зі слів «Я побачив — і ось золота менора» тощо, які стоять наприкінці уривка.

Маамар починається першими словами гафтары, яку читають у Шабат Хануки, — з книги пророка Захарії. У ньому порушено два питання: що означає «Співай і радій» і чому гафтар починається саме звідси, а не з видіння золотої менори, наведеного далі в тому самому уривку, яке, здавалося б, більше пасувало б до Хануки.

РОЗДІЛ 2 • 12-7

Спів ангелів

2 והענין הוא דכתיב עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה.⁵ ואיתא בזהר שמחה בצפרא ורננה ברמשא.⁶ וצריך להבין מהו צפרא ומהו רמשא מהו שמחה ומהו רננה.⁷

Пояснення таке. Написано: «Служіть Імені Б-га (Гавая) з радістю; приходьте перед Ним зі співом (ренана)». У Зогарі сказано: «Радість уранці (цафра), а спів увечері (рамша)». Треба зрозуміти, що таке «ранок» і що таке «вечір», що таке «радість» і що таке «спів».

Відповідь починається віршем із Псалмів, у якому поєднано «радість» і «спів», та висловом Зогару, що відносить радість до ранку, а спів — до вечора. Маамар ставить питання про чотири поняття: ранок, вечір, радість і спів.

ויוכן בהקדים כי מודעת זאת שעבודת המלאכים היא רנה וזמרה בשירות ותשבחות כנודע מענין פרק שירה⁸ שכל הברואים אומרים שירה.

Це стане зрозумілим, якщо спершу зазначити загальновідоме: служіння ангелів полягає у співі й мелодії (ріна ве-зімра), у піснях і прославленнях, як відомо з розгляду Перек Шири, де сказано, що всі створіння співають пісню.

Перш ніж відповісти на запитання, маамар закладає основу: ангели служать Б-гу, оспівуючи Його. Перек Шири, «Розділ пісні», — це давнє вчення, у якому вуста небес, землі, рослин і всього живого промовляють вірші пісні та прославлення.

3 וכן המלאכים שבכל עולם עד רום המעלות כולם אומרים שירות ותשבחות ברנה וזמרה. וענין רנה זו היא גילוי עוצם תשוקתם

Так само й ангели в кожному світі, аж до найвищих рівнів, усі виголошують піснеспіви й хваління зі співом та мелодією. Сенс цього співу — розкриття сили їхнього прагнення,

Усі ангели в кожному світі співають. Маамар визначає їхній спів як зовнішнє виявлення сильного прагнення.

להיות נכספה וגם כלתה⁹ נפשם לדבקה בו ית' ולהתכלל באור א"ס ב"ה ותמיד כל ימיהם עומדים בתשוקה זו בלי הפסק מחמת שאין להם אהבה ותשוקה אחרת

щоб їхня душа «прагнула і навіть знемагала» заради з'єднання з Ним, благословенним Він, і злиття з Нескінченним світлом (Ор Ейн Соф), благословенним Він. І повсякчас, упродовж усіх своїх днів, вони перебувають у цьому прагненні без перерви, бо не мають іншої любові й іншого прагнення.

Слова псалмиста «прагне і навіть знемагає» описують це прагнення: з'єднатися з Б-гом і злитися з Нескінченним світлом — світлом Б-га таким, яким воно є, поза всякими межами. Це прагнення не припиняється, бо воно — єдина любов ангелів.

וגם אין להם עבודה אחרת כמו תומ"צ [תורה ומצות] שהם בחינת המשכה מלמעלה למטה רק עבודתם היא השתוקקות נפשם ממטה למעלה

Також вони не мають іншого служіння, як-от Тора і міцвот, які є аспектом притягування згори донизу; їхнє ж служіння — це прагнення душі знизу догори.

На відміну від душ Ізраїлю, ангели не мають іншого служіння: у них немає Тори і міцвот, які притягують Б-жественність згори донизу. Їхнє служіння спрямоване лише знизу догори.

ותשוקה זו היא ברנה וזמרה כנודע מענין הניגון¹⁰ שהוא ענין התפעלות הלב (כי יש ניגון של שמחה ויש של מרירות כו')

І це прагнення супроводжується співом і мелодією, як відомо з поняття мелодії (нігуна), яка є виявом зворушення серця (адже буває мелодія радості, а буває [мелодія] гіркоти тощо).

Це прагнення знаходить вираження у співі, бо мелодія виражає зворушення серця. У дужках додається, що мелодія може передавати радість або гіркоту — будь-яке почуття серця.

והנה זו היא בחי' חיצוניות כנודע ע"ד משל מי שהוא עומד בפנים בבית המלך מה לו להגיד ולספר בשבחו רק כשיצא לחוץ ידבר ויספר בשבחו להפליא ולהגדיל גודל עוצם שבח המלך כמה הוא גדול ומתפעל כו'

І ось це — зовнішній вимір (хіцоніют), як відомо з аналогії: коли людина стоїть усередині, у домі царя, навіщо їй говорити й розповідати про його хвалу? Лише вийшовши назовні, вона говоритиме й розповідатиме про його хвалу, звеличуючи й прославляючи величезну могутність царевої величі, наскільки великий він; і вона буде зворушена тощо.

Такий спів належить до зовнішнього виміру (хіцоніют), а не до найпотаємнішої суті, і аналогія пояснює чому. Людині, яка перебуває всередині царського палацу, перед самим царем, немає потреби описувати його велич; лише той, хто вийшов назовні, розповідає про цареву велич, звеличує її і зворушується нею.

והוא ענין מ"ש וצדקתך ירננו¹¹ שהרנה היא בבחי' צדקתך כי צדק היא מלכותא קדישא^{12, 13} (מאזני צדק¹⁴ פ"י שיש בחינת מאזנים ששוקלים בחינת עומ"ש [עול מלכות שמים] שנמשך לכל חד וחד לפום שיעורא דיליה)¹⁵

І це — сенс написаного: «і вони співатимуть про Твою праведність»: спів є аспектом «Твоєї праведності», адже цедек (праведність) — це свята Малхут (царювання). («Терези справедливості» означають, що існує аспект терезів, які зважають аспект ярма Небесного Царства, що притягується до кожного й кожної відповідно до його міри.)

У псалмі 145 сказано: «і вони співатимуть про Твою праведність»: спів ангелів спрямований до «праведності» Б-га (цедек), яку Тіккуней Зогар ототожнює з Малхут, царюванням Б-га. У дужках «терези справедливості» тлумачаться як образ Малхут, яка відмірює кожному його міру ярма Небесного Царства.

וכתיב צדק מלאה ימינך¹⁶ כי מלכותך מלכות כל עולמים¹⁷ כתיב שאין ערך לכורא עם נברא להיות הנבראים מקבלים חיות מן הכורא ית' אלא ע"י בחינת מלוכה שלפי שהוא ית' מלך עליהם הם חיים וקיימים.¹⁸

І написано: «Твоя правиця сповнена праведності»; адже написано: «Твое царювання — царювання всіх світів». Бо між Творцем і створінням немає співмірності, тож створіння можуть отримувати життєву силу від Творця, благословенного Він, лише через аспект царювання: оскільки Він, благословенний Він, є їхнім Царем, вони живуть і існують.

Другий вірш — «Твоя правиця сповнена праведності» — готує наступний крок. Творець безмежно вищий за будь-яке створіння, тому створіння можуть отримувати від Нього життя лише через Його царювання: оскільки Він — їхній Цар, вони живуть і існують.

4 וזהו מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור¹⁹ עולמים הם בחינת מקום ודור דור הוא בחי' זמן הכל נמשך מבחי' מלכותך שהרי הזמן והמקום הם נבראים ומחודשים מאין ליש.

І це [значення слів]: «Твоє царювання — царювання всіх світів, і Твоє панування — у кожному поколінні [i] поколінні»: «світи» — це аспект (бхіна) простору, а «покоління [i] покоління» — бхіна часу; усе походить від бхіни «Твого царювання». Адже час і простір створені й заново приведені до буття з нічого в щось.

Вірш «Твоє царювання — царювання всіх світів, і Твоє панування — у кожному поколінні» тлумачиться як такий, що охоплює простір («світи») і час («покоління»). І те й інше походить від царювання Б-га, адже простір і час самі є створеними й приведеними до буття з нічого.

שקודם בריאת העולם לא היה בחי' זמן ומקום כלל²⁰ ולא היו יכולים להיות נבראים שהם בעלי גבול בבחי' זמן ומקום

Бо до створення світу взагалі не було бхіни часу й простору; і не могли бути створені істоти, обмежені часом і простором,

До створення взагалі не було ні часу, ні простору. Створіння, які за своєю природою існують у межах часу й простору, не могли постати самі собою.

אלא ע"י בחי' מלכותו ית' שבה שי"ך בחי' זמן מלך מלך ימלך כו' משא"כ באוא"ס [באור אין סוף] ב"ה עצמו שכשמו כן הוא אין לו סוף²¹ כו'.

інакше, як через бхіну Його царювання, благословенний Він, до якої належить бхіна часу: «царює, царював, царюватиме» тощо. Інакше стоїть справа із самим Нескінченим світлом (Ор Ейн Соф), благословенний Він: адже як Його ім'я, так і Він — Він не має кінця (соф) тощо.

Створення можливе лише через царювання Б-га, до якого належить час, як у словах із молитовника: «Б-г царює, Б-г царював, Б-г царюватиме». Саме Нескінченне світло не має жодної межі: як свідчить Його ім'я Ейн Соф («без кінця»), Він не має кінця.

5 ולפי שהחיות נמשך מבחי' מלכותו ית' היא בחי' צדק לכך מלאה ימינך²² בחי' ימין וחסד

І оскільки життєва сила (хают) походить від аспекту Його царювання (Малхут), благословенний Він, яке є аспектом (бхіна) цедек (праведності), тому «Твоя правиця повна» — це аспект правиці й милості (Хесед),

Оскільки життя надходить від Малхут, яка є «праведністю», у вірші сказано, що ця праведність наповнює «правицю» Б-га. Права сторона уособлює Хесед, милість: життя, дароване через царювання, є проявом милості.

כמאמר מכלכל חיים בחדס וכתוב ואתה מחיה את כולם²³ וצבא השמים לך משתחווים פי' כי לפי שאתה מחיה את כולם לך וצבא השמים לך משתחווים בבחי' בטול והתכללות.²⁴

як сказано: «Він підтримує живих Хеседом»; і написано: «І Ти даєш життя всім їм, і військо небесне вклоняється Тобі». Це означає: оскільки Ти даєш життя всім їм, тому «військо небесне вклоняється Тобі» — у бхіні самоусунення (бітуль) і включення.

На підтвердження цього наводяться два тексти: «Він підтримує живих Хеседом» із щоденної молитви «Аміда» та слова Нехемії: «Ти даєш життя всім їм, і військо небесне вклоняється Тобі». Оскільки Б-г дає їм життя, небесні воїнства вклоняються Йому, відсуваючи себе на другий план і стаючи поглинутими Ним.

6 והנה בחי' בטול זה הוא באור א"ס ב"ה הנמשך ומתלבש בבחינת מלוכה להחיותם כי אליו ולא למדותיו^{25, 26} כו'

А тепер це самоусунення (бітуль) спрямоване до Нескінченного світла (Ор Ейн Соф), благословенний Він, яке сходить униз і вдягається в аспект царювання (бхіна), щоб давати їм життя; адже [це] «до Нього, а не до Його атрибутів» тощо.

Самоусунення небесних воїнств спрямоване до самого Нескінченного світла (Ор Ейн Соф), як воно вдягається в царювання, щоб давати їм життя, а не до самого царювання. Принцип «до Нього, а не до Його атрибутів», який Pardes Rimmonim наводить із Sifrei, вчить, що звертаються до Самого Б-га, а не до атрибутів, через які Він діє.

וזהו זכר רב טובך²⁷ יביעו וצדקתך ירננו פי' טובך הוא השפעה וחיות שנמשך מעולם ועד עולם

І ось що означає: «Вони звіщатимуть пам'ять про Твою велику доброту і співатимуть про Твою праведність». «Твоя доброта» — це потік і життєва сила (хают), що переходить зі світу у світ,

Тут уважно розглядається Псалом 145:7. «Твоя доброта» — це Б-жественний потік і життєва сила (хают), що переходить з одного світу до наступного.

כמ"ש אמרו צדיק כי טוב²⁸ שהטוב הוא בחינת צדיק שהוא המקשר ומשפיע מעולם ועד עולם כמו שכתוב כי כל בשמים ובארץ²⁹ ותרגומו דאחיד כו'

як сказано: «Скажіть про праведника, що він добрий»: «добро» — це аспект праведника (цадика), який поєднує й наділяє зі світу у світ, як сказано: «Бо все, що на небі й на землі», а Таргум [передає це як] «той, хто міцно тримається» тощо.

Слова Ісаї «скажіть про праведника, що [це] добро» прямо обіцяють праведникові добро; маамар тлумачить їх як «праведник є добром», пов'язуючи «добро» з цадиком, який поєднує один світ із наступним і передає потік далі. Вірш «усе, що на небі й на землі», який Таргум передає словами «той, хто міцно тримається», наведено, щоб показати цю сполучну роль.

ורב טובך היינו כמה רבוא רבבות מדרגות עד אין קץ שהן בבחינת השתלשלות וירידת המדרגות מעולם ועד עולם עד שיאיר אור א"ס ב"ה בבחינת מלכותו להוות ולהחיות נבראים עד אין קץ.

А «Твоя велика доброта» означає численні міради мірадів рівнів, без кінця, які належать до ланцюга послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут) і сходження рівнів зі світу у світ, аж поки Нескінченне світло, благословенний Він, не засяє в аспекті Його царювання, щоб творити й давати життя створінням без кінця.

«Твоя велика доброта» — це незліченні рівні, через які світло сходить зі світу у світ. Наприкінці цього сходження Нескінченне світло сяє через царювання Б-га, щоб створювати й підтримувати життя створінь без кінця.

7 והנה פ"י זכר רב טובך³⁰ היינו שרק בחי' זכר והארה מבחינת רב טובך יביעו ולכך ירננו

Тепер значення слів «пам'ять про Твою велику доброту» полягає в тому, що вони «виливають» лише аспект (бхіна) «пам'яті» та відблиск від бхіни «Твоєї великої доброти»; тому «вони співатимуть»,

«Пам'ять» (зехер) означає лише слід: ангели отримують тільки відблиск великої доброти Б-га. Саме тому вони «співають», прагнучи того, чим не володіють повною мірою.

שמשתוקקים ונכספים להתכלל באור א"ס ב"ה שאומרים איה מקום כבודו כו' רק שאין להם השגה באור א"ס ב"ה עצמו אלא ע"י בחינת מלוכה ובחינת צדקתך.

бо вони прагнуть і жадають бути включеними в Нескінченне світло (Ор Ейн Соф), благословенний Він, як вони промовляють: «Де місце Його слави?» тощо. Однак самого Ор Ейн Соф, благословенного Він, вони не досягають інакше, як через бхіну царювання та бхіну «Твоєї праведності».

Ангели прагнуть включитися в Ор Ейн Соф і запитують словами Кдуші: «Де місце Його слави?» Вони не можуть досягнути саме Ор Ейн Соф; вони сягають Його лише через царювання — «Твою праведність».

Спів увечері

8 וזהו רננה ברמשא רמשא היא מדת לילה³¹ היא בחינת מלכותו ית' מלכותך מלכות כל עולמים מלשון העלם³² כו' וע"ז רמזו בגמרא שצריך להזכיר מדת לילה ביום³³

І це [значення] вислову «співання ввечері». «Вечір» — це властивість ночі, яка є аспектом (бхіною) Його царювання (Малхут), хай буде Він благословенний: «Твоє царювання — царювання всіх світів (оламim)»; слово «світ» споріднене зі словом «прихованість» (гелем) тощо. На це натякнула Гемара [сказавши], що вдень потрібно згадувати властивість ночі,

Тепер пояснюється вислів Зоару «співання ввечері». Вечір, властивість ночі, — це Малхут, царювання Б-га, адже слово олам, «світ», споріднене зі словом гелем, «прихованість»; Талмуд читає ті самі літери як «приховати». Правило Гемари, за яким удень потрібно згадувати властивість ночі, натякає на це.

דהיינו כמו שמבואר בזוהר לאכללא כו'³⁴ שע"י שמשיגים החשך וההעלם של אא"ס [אור אין סוף] ב"ה ישת חשך סתרו³⁵ לכך הם משתוקקים ונכספים אליו ית' וכמ"ש נפשי איתך בלילה³⁶ פ"י שאומר להקב"ה הרי נפשי אתה לכך איתך.

тобто, як пояснюється в Зоарі, «включити» тощо: оскільки вони осягають темряву й прихованість Нескінченного світла (Ор Ейн Соф), благословенний Він, — «Він зробив темряву Своїм сховком», — то прагнуть і жадають Його, хай буде Він благословенний. І як написано: «Душе моя, Тебе я прагну вночі»; тобто він каже Святому, хай буде Він благословенний (Кудша бріх ху): «Ось, Ти — моя душа, тому я прагну Тебе».

Зоар говорить про «включення» ночі в день. Оскільки ангели осягають те, що Б-г прихований, — «Він зробив темряву Своїм сховком», — вони ще сильніше прагнуть Його. Слова Ісаї «Душе моя, Тебе я прагну вночі», просто «усією душею я прагну Тебе», тлумачаться як звернені до Б-га слова: «Ти — моя душа, тому я прагну Тебе».

מפני שהחיות הזה הוא מוסתר בבחינת לילה והעלם ולכך תגדל התשוקה והכוסף להיות איתך וכנודע שלא שייך אהבה ותשוקה להתאות תאוה אלא במי שחסר לנפשו הדבר שמתאוה אליו.

Оскільки ця життєва сила (хают) прихована в аспекті ночі й прихованості, прагнення й жадання зростають, щоб бути [у стані] «Тебе я прагну». І, як відомо, любов і прагнення — «прагнути прагнення» — властиві лише тому, чийй душі бракує того, чого вона прагне.

Оскільки життєва сила прихована, як уночі, прагнення зростає. Людина прагне лише того, чого їй бракує; неможливо прагнути того, що вже маєш.

9 וזהו ענין בואו לפניו ברננה ³⁷ ממטה למעלה לצאת מנרתק הגוף ולבושי נפש הבהמית לדבקה בו ית' ע"י רננה בבחינת רמשא ומדת לילה היא בחינה שמוסתר ומלוכש בה אור א"ס ב"ה בבחינת העלם והסתר.

І ось у чому полягає зміст слів: «Прийдіть перед Ним із співом»: знизу вгору — вийти з оболонки тіла й одягу тваринної душі (нефеш габагаміт), щоб приліпитися до Нього, благословенний Він, через спів в аспекті (бхіна) «вечора» та властивості ночі, тобто на рівні, де Нескінченне світло (Ор Ейн Соф), благословенний Він, приховане й облечене у стані прихованості й укриття.

«Прийдіть перед Ним із співом» — це піднесення знизу вгору: зусилля душі вийти з обмежень тіла й одягу нефеш габагаміт і приліпитися до Б-га. Цей спів належить до «вечора», властивості ночі, — рівня, на якому Ор Ейн Соф приховане й облечене. Пізніше, у Тора Ор (Megillas Esther), Альтер Ребе повертається до цього маамару й застосовує його до Естер, яка «прийшла ввечері й повернулася вранці»: піднесення належить ночі, а низведення світла донизу — дню.

РОЗДІЛ 4 • 110-11

Радість уранці

10 וזהו ענין בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] ואהבת וגו' דהיינו שלבבו יבין איך שברוך ונמשך שם הארה מאור א"ס ב"ה להיות כבוד מלכותו והארה ההיא היא לעולם ועד למטה עד אין קץ כו'

І ось у чому зміст слів «Благословенне Ім'я слави Його царювання навіки й довіку» та «І любитимеш...» тощо: серце має зрозуміти, що «благословенне», тобто низведене, «Ім'я» — це відблиск Нескінченного світла (Ор Ейн Соф), благословенний Він, щоб стати «славою Його царювання»; і цей відблиск триває «навіки й довіку», поширюючись униз без кінця тощо,

У молитві Шма слова «Благословенне Ім'я слави Його царювання навіки й довіку» передують словам «І любитимеш». Маамар тлумачить їх слово за словом: «благословенне» означає низведене; «Ім'я» — лише відблиск Ор Ейн Соф; воно стає «славою Його царювання»; а «навіки й довіку» означає, що цей відблиск поширюється вниз без кінця.

שע"י יבוא לאהבה את הוי"ה הוא אור א"ס ב"ה ממש להיות אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ³⁸ וגו' לאדבקא רוחא ברוחא. ^{39,40}

щоб завдяки цьому він прийшов до любові до Гавая, тобто до самого Ор Ейн Соф, благословенний Він, і щоб [Він] був «твоїм Б-гом» — «усім серцем твоїм і всією душею твоєю» тощо, «щоб з'єднати дух із духом».

Розуміння цього приводить людину до любові до Гавая, самого Ор Ейн Соф, «усім серцем своїм і всією душею своєю». Зоґар описує таку любов як з'єднання «духу з духом».

אך כל זה הוא בבחינת ממטה למעלה בואו לפניו שאזי הוא ברננה וכך צריך להיות תחילת עבודת האדם כברייתו של עולם ברישי חשוכא והדר נהורא⁴¹

Однак усе це відбувається в напрямі знизу вгору: «Прийдіть перед Ним» — і тоді це «зі співом». Так само має починатися служіння людини, як і створення світу: «спочатку темрява, а потім світло».

Ця любов іще є піднесенням знизу вгору — «прийдіть перед Ним», а отже, це «спів». Саме так має починатися служіння людини, як і створення світу, про яке каже Талмуд: спочатку темрява, а потім світло.

מדת יום היינו המשכת אור א"ס ב"ה מלמעלה למטה להתלבש בעולמו' [בעולמות] אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] בחינת עבדו את⁴² ה' בשמחה שזהו יתרון ומעלת הנשמות על המלאכים שהמלאכים אין להם רק בחינת רנה בלבד שהיא בחי' העלאה והתכללות ממטה למעלה

Властивість дня, тобто низведення Нескінченного світла, благословенний Він, згори вниз, щоб воно вбралося у світи еманції (Ацилут), творення (Брія), формування (Єцира) та дії (Асія), — це аспект слів «Служіть Гавая з радістю». У цьому полягає перевага й вищість душ над ангелами: ангелам властивий лише аспект співу, тобто піднесення та включення знизу вгору,

«День» означає протилежний рух: Нескінченне світло низводиться згори у чотири світи — Ацилут, Брія, Єцира й Асія, — і це «Служіть Гавая з радістю». Тут душі вищі за ангелів, чие служіння полягає лише у співі — піднесенні знизу вгору.

משא"כ נשמת ישראל יש להם עבודה נוספת בבחי' המשכה מלמעלה למטה מההעלם אל הגילוי שכל שמחה היא התגלות הפנימיות וכו'

тоді як душі Ізраїлю мають додаткове служіння — низводити згори вниз, від прихованого до відкритого; адже всяка радість є розкриттям внутрішнього виміру (пніміют) тощо,

Душі Ізраїлю мають іще одне служіння: низводити Б-жественність і виявляти те, що приховане. Радість визначається як розкриття найвнутрішнішого.

כנודע שבח"י שמחה זו היא מהמשכת אור א"ס ב"ה בתומ"צ [בתורה ומצות] (שנתנו לישראל דוקא משא"כ המלאכים בקשו תורה תנה הודך על השמים⁴³ ולא ניתן כו').

як відомо, ця радість походить від низведення Нескінченного світла, благословенний Він, у Торі й міцвос (які були дані саме Ізраїлю; тоді як ангели просили Тору: «Поклади Свою велич на небеса», але їм її не дали тощо).

Ця радість походить від Нескінченного світла, яке низводиться через Тору й міцвос, дані Ізраїлю, а не ангелам. Талмуд розповідає, що ангели просили залишити Тору на небесах, посилаючись на слова «Поклади Свою велич на небеса», однак їм її не дали.

וכמ"ש והיו הדברים האלה⁴⁴ אשר אנכי מצוך היום וגו' אנכי מי שאנכי⁴⁵ כו'

І як написано: «І ці слова, які Я (Анохі) наказую тобі сьогодні» тощо: «Я — Той, Хто Я є» тощо.

Слова «ці слова, які Я (Анохі) наказую тобі» тлумачаться так: заповіді походять від «Я — Той, Хто Я є», від самої сутності Б-га. Перший маамар у «Тора Ор» (Берешит) тлумачить цей вірш так само: через «ці слова» розкривається власна Б-жественність Б-га, і постає Тора.

כי הגם שממטה למעלה כתיב כואו לפניו ברננה שא"א להיות בחי העלאה והתכללות כ"א בכח"י צדקתך⁴⁶ ובחי רננה ברמשא אבל מלמעלה למטה אור א"ס ב"ה מאליו וממילא נמשך גם מבחי אנכי מי שאנכי כי לפניו ית' כחשיכה כאורה.⁴⁷

Бо хоча в напрямі знизу вгору написано: «Прийдіть перед Ним зі співом», адже піднесення й включення можливі лише через аспект «Твоєї праведності» та аспект «співу у вечірній час», проте в напрямі згори вниз Нескінченне світло, благословенний Він, низводиться само собою й природно, навіть з рівня «Я — Той, Хто Я є»; адже перед Ним, благословенний Він, «темрява — як світло».

Підносячись знизу вгору, душа може піднятися лише через царювання (Малхут) — «Твою праведність», «спів у вечірній час». Згори вниз Нескінченне світло, однак, низводиться само собою, навіть із самої сутності Б-га; перед Ним «темрява — як світло», тож прихованість не може Його стримати.

11 וכמ"ש המשפילי לראות⁴⁸ בשמים ובארץ שמים וארץ רוחניות וגשמיות הכל שוה לפניו ית' השוה ומשוה קטן וגדול.⁴⁹

Як написано: «Хто принижує [Себе], щоб поглянути на небо й землю»: небо й земля, духовне й матеріальне — усе рівне перед Ним, благословенним, «Який Сам рівний і зрівнює мале й велике».

У псалмі Б-г зображений як Той, Хто однаково споглядає небо й землю: для Нього духовне й матеріальне рівні. Слова «Який Сам рівний і зрівнює мале й велике» взято з гімну до Високих свят «Га-Охез бе-Яд».

והמשכה זו היא ע"י תומ"צ [תורה ומצות] הדברים האלה אשר אנכי⁵⁰ וגוי רמ"ח מצות הם רמ"ח איברים דמלכא⁵¹ דהיינו כמשל האיברים שבהם מלוכשת הנשמה ובהמשכת האברים נמשכת גם הנשמה המלוכשת בהם.

І це притягання відбувається завдяки Торі й міцвот: «ці слова, які Я (Анохі)...». 248 міцвот — це «248 членів Царя»; тобто, як у прикладі з членами тіла, в яких перебуває душа: коли притягуються члени тіла, притягується й душа, що перебуває в них.

Цей потік згори вниз проходить через Тору й міцвот. 248 заповідей-зобов'язань називають «248 членами Царя»: як душа рухається туди, куди рухаються наповнені нею члени тіла, так Б-жественне світло приходить разом із виконанням міцвот.

ודרך כלל נחלקים לגי קוין חסד דרועי [דרועא] ימינא⁵² היא בחי' צדקה כו' ותורה היא קו הממוצע (וכנודע שהתורה היא בחינת אברים הפנימיים ושאר מצות הם אברים [אברים] החיצונים כו').⁵³

Загалом вони поділяються на три лінії: «милість (Хесед) — права рука», що відповідає аспекту цдаки [благодійності] тощо; а Тора — середня лінія. (Як відомо, Тора відповідає внутрішнім органам, тоді як інші міцвот — зовнішнім членам тіла тощо.)

Міцвот належать до трьох ліній: праворуч — лінія Хесед, милості, до якої належить цдака; а Тора — середня лінія. У вставному поясненні Тору порівняно з внутрішніми органами, а інші міцвот — із зовнішніми членами тіла.

וזהו עבדו את ה' הוא א"ס ב"ה הנמשך אורו מלמעלה למטה בתורה ועבודה כו' בשמחה היא שמחה של מצוה ואמרו רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] וכן לדבר הלכה⁵⁵ והשמחה היא מבחי' גילוי אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה ממש על נפשם כו'.

І ось що означає: «Служіть Імені Б-га (Гавая)» — Нескінченний (Ейн Соф), благословенний Він, Чие світло притягується згори вниз через Тору й [Б-жественне] служіння тощо. «З радістю» — це радість від міцви, і наші благословенної пам'яті мудреці сказали: «а також щодо питання галахи [єврейського закону]»; і ця радість походить від розкриття на їхню душу самого Нескінченного світла (Ор Ейн Соф), благословенного Він, тощо.

«Служіть Гаваї» стосується Нескінченного, Чие світло притягується згори вниз через Тору й Б-жественне служіння; «з радістю» — це радість від міцви, яку мудреці поширюють і на вивчення галахи. Ця радість — саме Нескінченне світло, розкриті душі.

והיינו ע"י כי באו לפניו ברננה תחלה⁵⁶ כנ"ל והכתוב מדבר מלמעלה למטה עבדו את ה' בשמחה והיאך תבואו למדרגה זו כשתבאו לפניו ברננה:

І це відбувається завдяки тому, що спершу «прийшли перед Ним із співом», як [пояснено] вище. Вірш говорить згори вниз: «Служіть Гаваї з радістю»; а як досягти цього рівня? Коли «прийдете перед Ним із співом».

Ця радість приходить лише після того, як спершу «прийшли перед Ним із співом». Вірш тлумачиться як такий, що говорить згори вниз: його перша частина велить радіти, а друга пояснює, як цього досягти — через спів.

РОЗДІЛ 5 • 112-15

Сіон: міцвот як знаки

12 ובוה יובן מ"ש רני ושמחי בת ציון⁵⁷ כי כנ"י [כנסת ישראל] בגלות נקי בת ציון. וביאור ענין ציון יובן בהקד"י [בהקדים] להבין מ"ש ימלוך ה' לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללו יה.

Завдяки цьому стане зрозумілим написане: «Співай і радій, дочко Сіону», адже громаду Ізраїлю у вигнанні називають «дочкою Сіону». Аби пояснити, що таке «Сіон», спершу слід зрозуміти написане: «Гавая царюватиме навіки (леолам), Б-г твій, Сіоне, з покоління в покоління; Галелуя!»

Маамар повертається до вірша, з якого починається. У вигнанні громаду Ізраїлю — єврейський народ загалом — називають «дочкою Сіону». Щоб пояснити, що таке «Сіон», маамар звертається до вірша з Псалмів, який пов'язує царювання Б-га із Сіоном.

וביאור הענין כי להיות ימלוך ה' לעולם בחינת מקום לדור ודור בחינת זמן היינו ע"י בחינת ציון.

Пояснення полягає в тому, що [для того, щоб] «Гавая царюватиме навіки (леолам)» — в аспекті простору, [i] «з покоління в покоління» — в аспекті часу — це здійснюється через аспект Сіону.

У слові «леолам» у вислові «Гавая царюватиме леолам» слово олам має також значення «світ», а отже, вказує на простір; «з покоління в покоління» вказує на час. Царювання Б-га над обома здійснюється завдяки «Сіону».

כי הנה כתיב בצלמנו כדמותנו⁵⁸ הן רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא⁵⁹ והיינו רוחניות המצות ורוחניות התורה כמן שהן למעלה באור א"ס ב"ה שהן הן בצלמנו ממש.

Адже написано: «За образом Нашим, за подобою Нашою»; це — «248 заповідей, 248 органів Царя». Тобто духовність мицвот і духовність Тори такими, якими вони є вгорі, у Нескінченному світлі (Ор Ейн Соф), нехай буде благословенний Він, — це і є справді «за образом Нашим».

Вислів «За образом Нашим, за подобою Нашою» тлумачиться відповідно до вчення Тікуней Зоар: 248 заповідей — це «248 органів Царя». Їхня духовна сутність, якою вона існує вгорі, у Нескінченному світлі, і є справжнім Б-жественним «образом».

אך גשמיות המצות כמו שנתלכשו בענינים גשמיים ציצית של צמר ותפלין על הקלף הם רק בחינת ציון מלשון סימן כמו ציון המצוינת⁶⁰

Однак фізичні мицвот, коли вони втілені у фізичних речах, — вовняні цицит і тфілін на пергаменті, — є лише аспектом «Сіону» у значенні знака (ціюн), як у вислові «Сіон, що вирізняється (га-меціюенет)».

Фізичні мицвот, як-от вовняні цицит і тфілін, написані на пергаменті, є лише «Сіоном», адже слово «ціюн» на івриті означає знак або позначку. У вислові «Сіон, що вирізняється» (га-меціюенет), з молитов Ошанот, обігрується те саме коріння слова.

דהיינו שהמצות הגשמיות הם רומזים להרוחניות⁶¹ שבהם ועל ידם נמשך רוחניות אור א"ס ב"ה

Тобто фізичні мицвот вказують на духовність, що міститься в них, і через них духовність Ор Ейн Соф, нехай буде благословенний Він, спускається вниз,

Знак вказує на щось поза собою: фізичні мицвот указують на свою духовну сутність, і через них це духовне світло спускається вниз.

כמו טלית וציצית של צמר בבחינת עטה אור כשלמה⁶² לבושיה כתלג חיור⁶³ ושער רישיה כעמר נקא כי ציצית הן בחינת שערות כו'.⁶⁴

як-от талес і цицит з вовни, що відповідають аспекту «Він огортає [Себе] світлом, як одягом», «Його вбрання — мов білий сніг, а волосся на Його голові — мов чиста вовна»; адже цицит — це аспект волосся тощо.

Талес і вовняні цицит нагадують вірші, у яких Б-г описаний як Той, Хто огортається світлом, наче одягом, а Його вбрання біле, мов сніг, і волосся — мов чиста вовна. Цицит відповідають «волосся»: це фізичні нитки, що вказують на духовну сутність.

13 וע"ד זה כל המצות וכן התורה ע"י עסק התורה בגשמיות שנתלבשה בענינים גשמיים נמשך אור תורה העליונה הרוחנית שמדברת בענינים רוחניים.

Так само це стосується всіх міцвот, а також Тори: завдяки вивченню Тори в її фізичному ви-
яві, коли вона вбрана у фізичні питання, вниз притягується світло вищої духовної Тори, яка
говорить про духовні реалії.

Те саме стосується кожної міцви й вивчення Тори. Тора, яку ми вивчаємо, розглядає фізичні питання,
однак її вивчення притягує вниз світло вищої Тори, яка говорить про духовні реалії.

והרי התורה והמצות גשמיות הם סימנים וציונים להרוחניות. ובהן ועל ידן נמשך אור התורה והמצות
מרוחניות לגשמיות והן הן בחי מקור להיות בחי מקום וזמן.

Отже, фізичні Тора й міцвот є знаками й позначками (ціюнім) духовного. У них і через них
світло Тори й міцвот притягується з духовної сфери у фізичну; і вони самі є аспектом, що
служує джерелом буття простору й часу.

Отже, фізичні Тора й міцвот є «знаками» (ціюнім) духовного. Через них світло переходить із духовно-
го у фізичне, і вони самі є джерелом простору й часу; саме тому влада Б-га над простором і часом
приходить «через Сіон».

14 וע"ד זה תקנו רז"ל [רכותינו זכרונם לברכה] ברכות המצות לפני כל מצוה ברוך אתה וכו' כי ברוך מלשון
המברך הגפן⁶⁵ שכופף ראש הזמורה לארץ ומשם צומח גפן אחר והיינו בחי השפעה והכרכה מעולם
ועד עולם

У цьому ж дусі наші мудреці, благословенної пам'яті, встановили благословення на міцвот
перед виконанням кожної міцви: «Благословенний Ти» тощо. Адже слово «барух» («благосло-
венний») походить від терміна «га-маврїх» — той, хто пригинає лозу: він пригинає верхівку
пагона до землі, і звідти виростає інша лоза. Це і є рівень / аспект (бхіна) дарування й благо-
словення (браха) зі світу у світ.

У благословенні, яке промовляють перед кожною міцвою, — «Благословенний Ти», — вжито слово
«барух»; маамап пов'язує його з терміном Мішни, що означає відведення лози: пагін пригинають до
землі, і з нього виростає нова лоза. Отже, благословення означає спрямування потоку згори вниз, з
одного світу до наступного.

לכן כתיב גבי יוסף ויקראו לפניו אברך^{66, 67} לפי שהיה צדיק המקשר ומשפיע⁶⁸ ומבריה מעולם ועד עולם.⁶⁹

Тому про Йосеф сказано: «І вигукували перед ним: “Аврех”», адже він був цадиком (праведником), який поєднує й дарує та простягається (мавріах) від світу до світу.

Коли Йосеф став правителем, перед ним вигукували: «Аврех»; у простому розумінні це заклик схилити коліно. Але маамар чує в цьому слові відлуння «маврїх» — відведення лози, від якого походить слово «барух». Йосеф був цадиком, який поєднує світи й передає потік між ними; текст додає слово «мавріах» — «простягається», те саме слово, яким названо середній брус Мішкану (переносного Святого Тилища), що проходив «від краю до краю».

15 וענין ברכה זו⁷⁰ הוא להיות המשכה והברכה מעולם ועד עולם כדי להיות גילוי מלך העולם להיות כחינת עולם בכחינת מלך

Суть цього благословення полягає в тому, щоб відбувалося притягнення і благословення зі світу до світу, аби розкрилося «Цар світу» (олам), тобто щоб аспект «світу» був в аспекті «Царя»,

Мета цього благословення — притягнути потік зі світу до світу, аж поки Б-г не розкриється як «Цар світу», як і сказано у словах благословення. «Світ» має стати місцем, де відчувається Його царювання.

דהיינו שיהא גילוי מלכותו ית' נראה לעין כל העולם שלא יהא העולם בבחינת העלם והסתר על כחינת מלוכה.

тобто щоб розкриття Його царювання, благословенний Він, було видимим для очей усього світу, аби світ не перебував у стані приховування й заслонення аспекту царювання.

Мета полягає в тому, щоб царювання Б-га було видимим для всього світу, аби світ більше не приховував його.

וכדי להיות גילוי זה אומרים ברוך שיהא ברוך ונמשך בחינת הוי"ה בבחינת אלקינו ומשם יצמח גילוי בחינת מלוכה כמו ענין הברכה הגפן הנ"ל.

І щоб відбулося це розкриття, ми промовляємо «Благословенний», аби аспект Імені Б-га (Гавая) був «благословенним», тобто притягнутим униз, до аспекту «нашого Б-га» (Елокейну); і звідти виросте розкриття аспекту царювання — подібно до згаданого вище розмноження виноградної лози відводками.

У словах «Благословенний Ти, Гавая, наш Б-же» слово «благословенний» означає притягнення Гаваї — Імені, що означає Б-га поза межами світу, — униз, до Елокейну, «нашого Б-га», Імені Б-га (Елокїм), прихованого в природі. Звідти Його царювання виростає до розкриття — подібно до нової лози, що виростає з укоріненого відводка.

Cion i дочка Cionu

16 והנה כשיש אתערותא דלתתא אזי נקי כנסת ישראל בבחי ציון וסימן לאור הרוחני הנשפע ונמשך

בה.⁷¹

Коли ж є пробудження знизу (ітарута делетата), тоді Громада Ізраїлю називається за аспектом «Ціон» і є знаком духовного світла, яке вливається в неї та втягується в неї.

Коли народ бере ініціативу — відбувається «пробудження знизу», — сама Громада Ізраїлю є «Ціоном»: знаком духовного світла, яке вливається в неї. У примітці Kehot наведено слова Цемах Цедека з Ор гатора: тоді Ізраїль отримує всі світла, що приходять згори, у власній основі (Йесод), яка називається «точкою Ціону».

אבל בגלות נקרא [נקראת] בת ציון שהיא רק בחינת מקבל מבחי ציון

Але у вигнанні вона називається «дочкою Ціону», бо перебуває лише в аспекті отримувача від аспекту Ціону.

У вигнанні, без цієї ініціативи, Ізраїль є лише «дочкою Ціону» — тим, хто отримує від Ціону.

וכנודע בזוהר⁷² מענין איש מזריע תחילה יולדת נקבה דהיינו כשאין אתערותא דלתתא שאזי היא

בחינת בת משא"כ ולציון יאמר איש ואיש⁷³ וגוי אשה מזרעת תחלה יולדת זכר⁷⁴ בחי חסדים

Як відомо із Зогару щодо [вчення]: «Якщо чоловік дає сім'я першим, вона народжує дівчинку»: тобто коли немає пробудження знизу, вона перебуває в аспекті «дочки». Але не так [у словах]: «І про Ціон скажуть: "Чоловік і чоловік..."» тощо: «якщо жінка дає сім'я першою, вона народжує хлопчика» — аспект хасадім (милостей),

У маамарі наведено відоме з Зогару вчення про зачаття: коли чоловік дає сім'я першим, народжується дівчинка; саме таким є стан, коли немає ітарута делетата. А про Ціон сказано: «чоловік і чоловік народився в ній»; коли жінка дає сім'я першою, народжується хлопчик, що в тексті пов'язується з хасадім — милостями.

דהיינו בהקדים⁷⁵ בחינת רינה ושמחה כנ"ל להיות בואו לפניו ברננה⁷⁶ בבחי רננה ברמשא ממטה

למעלה.⁷⁷

тобто спершу треба мати аспект співу й радості, як сказано вище, щоб бути в стані «Прийдіть перед Ним зі співом», в аспекті «співу ввечері», знизу вгору.

Ініціатива Ізраїлю означає, що спочатку він підносить спів і радість, про які йшлося вище: «Прийдіть перед Ним зі співом» — піднесення знизу вгору, «спів увечері».

17 וע"ד זה תקנו פסוקי דזמרה להקדים שבחו של מקום כדי שיתפעל הלב. וכן יוצר אור וענין קדושת המלאכים

У цьому ж дусі [Мудреці] встановили Псукей де-Зібра (вірші співу), щоб спершу прославити Всеприсутнього, аби зворушилося серце. Так само й [благословення] «Йоцер Ор» (Творець світла), а також кдуша (освячення) ангелів:

Той самий порядок визначає ранкову молитву. Спочатку читають Псукей де-Зібра — псалми хвали, щоб зворушити серце, а потім — благословення «Йоцер Ор», у якому йдеться про те, як ангели освячують Б-га.

איך כי והאופנים ברעש גדול כו' הכל הוא בכח"י ממטה למעלה בבחינת רינה לצאת מנרתק הגוף ולבושי נפש הבהמית כו'

як «Офанім із великим гуркотом» тощо: усе це відбувається в напрямі знизу вгору, в аспекті співу, щоб вийти з оболонки тіла й облачень тваринної душі (нефеш габагаміт) тощо.

У благословенні «Йоцер Ор» описано, як Офанім — один із класів ангелів — підносяться «з великим гуркотом». Усе це є піднесенням знизу вгору: спів підносить душу, виводячи її з тіла та облачень тваринної душі.

ואח"כ היא עבודת השמחה בגילוי אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה ממש על נפשו בק"ש [בקריאת שמע] וכו'

А після цього настає служіння радості — розкриття самого Нескінченного світла (Ор Ейн Соф), благословенний Він, на його душі під час читання Шма тощо.

Лише після цього настає служіння радості: під час читання Шма в душі розкривається Нескінченне світло.

משא"כ כשלא תוקדם בחי' הרינה אזי לא תשכון גלוי השמחה רק היא בחינת נקבה ומקבל מאתערוותא דלעילא שהרי מ"מ מאתערוותא דלעילא יורד ונמשך אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה בכל מצוה שעשה וכדכתיב למעני למעני אעשה⁷⁸

Однак, якщо аспект співу не передує цьому, розкриття радості не перебуватиме [там]; натомість воно буде лише в аспекті жіночого начала, яке приймає від пробудження згори (ітару-та делейла). Адже, хай там як, унаслідок пробудження згори Нескінченне світло, благословенний Він, сходить і втягується в кожную міцву, яку людина виконала, як написано: «Заради Мене, заради Мене Я зроблю [це]».

Якщо спів не передував цьому, радість не може оселитися в душі; людина залишається лише отримувачем — у «жіночому» аспекті — того, що приходить згори. Та все одно Нескінченне світло сходить у кожную міцву, яку вона виконала, завдяки власній ініціативі Б-га — пробудженню згори, як сказано в Ісаї: «Заради Мене, заради Мене Я зроблю це».

אלא שאינו כ"א בכחי חיצוניות משא"כ בואו לפניו להיות נכלל בכחי פנימיות אינו אלא ברננה.

Однак це відбувається лише у зовнішньому вимірі (хіцоніют); натомість «прийти перед Ним», щоб бути включеним в аспект внутрішнього виміру (пніміют), можна лише «з піснею».

Та світло, яке приходить таким чином, залишається зовнішнім; щоб бути включеним у внутрішній вимір, потрібно «прийти перед Ним із піснею».

РОЗДІЛ 7 • 118-19

Розрада пророка

18 וזהו שבא הנביא לנחם את בני ישראל אפי' [אפילו] בזמן הגלות שנק' בת ציון ולא ציון שאעפ"כ [שאף על

פי כן] רני ושמחי והיינו מפני כי הנני בא ⁷⁹ כוי

І ось чому пророк прийшов утішити дітей Ізраїлю навіть у час вигнання, коли їх називають «дочкою Ціону», а не «Ціоном»: попри це, «співай і радій». А це тому, що «бо ось, Я приходу» тощо.

Тут пояснюються слова пророка. Навіть у вигнанні, коли Ізраїль — лише «дочка Ціону», пророк закликає її співати й радіти, бо «ось, Я приходу».

כי הנה יש אתערותא דלעילא שהיא לעילא לעילא מקום שאין אתערותא דלתתא מגעת שם כלל הוא
בחי' סובב כל עלמין ומשם יומשך גילוי שפע ואוא"ס [ואור אין סוף] כ"ה גם בבחינת בת

Адже є пробудження згори (ітарута делейла), надзвичайно високе (леейла леейла), — місце, куди пробудження знизу (ітарута делетата) взагалі не сягає. Це рівень світла, що охоплює всі світи (совев коль альмін). І звідти вниз буде притягнуто розкриття потоку та Нескінченного світла (Ор Ейн Соф), благословенний Він, — навіть до рівня «дочки».

Є пробудження згори, настільки високе, що жодна людська ініціатива його не сягає: світло, що охоплює всі світи (совев коль альмін), надто велике, щоб увійти в них. Звідти світло потече навіть до «дочки» — одержувачки, яка спершу не пробудила себе.

וזה יהיה לעתיד לבא שנא' [שנאמר] הנה ישכיל עבדי ⁸⁰ ירום ונשא וגבה מאד ונחה עליו רוח ⁸¹ ה' וגוי' והריחו ⁸² וגוי'.

Це станеться у прийдешньому часі, як сказано: «Ось, Мій слуга матиме успіх; він буде звеличений, піднесений і надзвичайно високий»; «і спочине на ньому дух Імені Б-га (Гавая)» тощо; «і він відчуватиме (ве-гаріхо)» тощо.

Це станеться у прийдешньому часі, як говорять пророцтва Ісаї про слугу, якого буде дуже високо піднесено, і про дух Гаваї, який спочине на ньому.

19 וזהו ולציון יאמר איש ואיש יולד בה ⁸³ פיי שיהא הכל בכחיי איש אפיי [אפילן] בחיי בת

І це [значення слів]: «І про Ціон скажуть: “Чоловік і чоловік народився в ній”», — тобто все буде на рівні «чоловіка» (бхіна), навіть «дочка».

«І про Ціон скажуть: “Чоловік і чоловік народився в ній”» читається як обітниця, що все буде на рівні «чоловіка» — того, хто дає, — навіть «дочка».

84 והיינו מפני כי הוא יכוננה עליון שהמכון יהיה אור עליון מאד נעלה. וזהו כי הנני בא ושכנתי ⁸⁴ בתוכך. הנני אני בעצמי כביכול אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה ממש.

І це тому, що «Всевишній її утвердить»: її основою (махон) буде дуже високе (ельйон), надзвичайно піднесене світло. І це [значення слів]: «Бо ось Я приходжу й оселюся серед тебе»: «Ось Я» — Я Сам, так би мовити, саме Нескінченне світло (Ор Ейн Соф), благословенний Він.

Це тому, що «Всевишній її утвердить»: її основою буде дуже високе, надзвичайно піднесене світло. «Ось Я приходжу й оселюся серед тебе» означає, що Сам Б-г, так би мовити, — це саме Нескінченне світло.

РОЗДІЛ 8 • 120

Ханукальний світильник

20 וזהו ענין נר חנוכה שתקנו על פתח הבית ⁸⁵ מבחוץ והוא כענין פתחו לי שערי צדק ⁸⁶

І ось у чому полягає зміст ханукального світильника, який [мудреці] постановили ставити біля входу до будинку, зовні. Це подібне до сказаного: «Відчиніть мені брами праведності»,

Ханукальний світильник ставлять біля входу до будинку, зовні. Маамар пов'язує це з віршем «Відчиніть мені брами праведності».

87 פיי שערי צדק הם כחיי מכוא להיות כחיי צדקתך ירננו ⁸⁷ שע"ד זה תקנו פסוקי דזמרה

тобто «брами праведності» — це рівень / аспект (бхіна), що є входом до рівня «і співатимуть про Твою праведність»; відповідно до цього [мудреці] встановили Псукей де-Зімра.

«Брами праведності» — це вхід до «і співатимуть про Твою праведність»; цей спів спрямований до царювання (Малхут) і відкриває шлях усередину. Псукей де-Зімра було встановлено саме для цього.

אך מי שהוא מבחוץ לפתח שאין לו בחי' רננה והתפעלות הלב לא מפני זה יאבד ח"ו [חס ושלום] גלוי
אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה על נפשו

Але той, хто перебуває поза входом і не має бхіни співу та зворушення серця, через це не втратить, не дай Б-г, розкриття Нескінченного світла (Ор Ейн Соф) — благословенний Він — у своїй душі.

Але людина, яка стоїть за брамою, не маючи того співу й зворушення серця, не втратить, не дай Б-г, розкриття Ор Ейн Соф.

אלא תקנו להדליק אור ושמן על הפתח מבחוץ שגם מבחוץ לפתח יומשך אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה בכל
מצוה שעושי' [שעושה] ותורה שלומד.

Натомість [мудреці] встановили запалювати світло й олію біля входу, зовні, щоб і зовні від входу Ор Ейн Соф — благословенний Він — притягувався вниз у кожную міцву, яку людина виконує, і в [усю] Тору, яку вивчає.

Саме тому мудреці постановили запалювати світло й олію біля входу, зовні: навіть поза брамою Ор Ейн Соф притягується в кожную міцву, яку людина виконує, і до всієї Тори, яку вона вивчає.

ולא עוד אלא⁸⁸ שתקנת חכמים היתה להדליק על הפתח הסמוך לרשות הרבי' [הרבים] מבחוץ⁸⁹ דהיינו
ברשות הרבים ממש מקום הקליפות לאהפכא חשוכא לנהורא כו' וזהו ונלוו גוים רבים אל⁹⁰ ה':

І не лише це: постанова мудреців полягала в тому, щоб запалювати світильник біля входу, що ззовні прилягає до громадського простору, тобто просто в самому громадському просторі, місці оболонки (кліпот), аби перетворити темряву на світло тощо. І це [означає]: «І багато народів приєднуються до Імені Б-га (Гавая)».

Більше того, світильник ставлять біля дверей, найближчих до громадського простору, місця кліпот — сил, що приховують святість, — щоб перетворити саму темряву на світло. Це значення наступного вірша з гафтари: «І багато народів приєднуються до Гаваї».

В АВОДІ

Служіння людини має починатися зі «співу»: слід досягнути, як світло Б-га приховане й убране в Його царювання над світом, аж доки серце не забажає Його і не пробудиться, як під час Псукей де-Зімра перед Шма. Лише тоді радість Тори й міцвот — розкрите світло — оселяється в людині. Та тому, хто стоїть «зовні» й не відчуває такого пробудження, не слід впадати у відчай: ханукальний світильник учить, що Ор Ейн Соф сягає кожної міцви, яку він виконує, і всієї Тори, яку він вивчає, навіть у публічному просторі.

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Чому маамар каже, що спів ангелів є «зовнішнім», подібним до хвали того, хто стоїть зовні царського палацу?
2. Як прихованість Б-га — «вечір» — може бути саме тим, що пробуджує прагнення до Нього?
3. Що мають душі, чого не мають ангели, і чому спів усе одно має передувати радості?
4. У якому сенсі фізичні цицит [ритуальні китиці] і тфілін [молитовні пов'язки з коробочками] є «Сіоном», знаком, і як вони стають джерелом простору й часу?
5. Чого вчить ханукальний світильник, запалений зовні, обернений до публічного простору, людину, яка не відчуває пробудження серця?

Примітки

АБЗАЦ 1

1 רני ושמחי

Примітка відсилає читача до джерельних приміток Ребе та переліку маамарів, надрукованого раніше у виданні **Kehot**. У ній зазначено, що цей маамар був виголошений у 5566 році (1805-06).

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. נאמרה בשנת תקס"ו. ראה רשימת המאמרים שם. הנחת ר' משה בן אדה"ו יודפס בסה"מ תקס"ו בהוצאה חדשה. ד"ה זה נזכר בסה"מ תרכ"ז (הוצאת תש"ס) ע' קסד. לד"ה זה ראה ד"ה רני ושמחי תשכ"ז (סה"מ מלוקט ח"ד ע' רפג).

2 רני ושמחי

Пророк Захарія, звертаючись від імені Б-га до народу Сіону, каже: «Співайте й радійте, бо ось Я прийду й оселюся серед вас». Це початковий вірш гафтари на Хануку, і весь маамар пояснює його. (контекст: Steinsaltz Tanakh)

זכריה ב'י"ד:14 Zechariah

רְנִי וְשִׂמְחִי בַת־צִיּוֹן כִּי הֲנִי־בָא וְשִׁכְנִיתִי בְּתוֹכְךָ נְאֻם־ה'

'Sing and rejoice, O daughter of Zion; for, lo, I come, and I will dwell in the midst of thee, saith the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

זכרי' ב, יד.

3 ראיתי והנה מנורת זהב

Ангел запитує Захарію: «Що ти бачиш?», і той відповідає: «Я бачив, і ось — менора, вся із золота», з чашею нагорі та сімома світильниками. Цей уривок іде далі в тій самій гафтари; маамар запитує, чому гафтара не починається з нього, адже, здається, саме він найбезпосередніше пов'язаний із Ханукою. (контекст: Steinsaltz Tanakh)

זכריה ד'ב'2: Zechariah

וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה וְאָמַר רְאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב כְּלָה וְגִלְגָּל עָלֶיהָ וְשִׁבְעָה נֵרֹתֶיהָ עָלֶיהָ שִׁבְעָה מוֹצְקוֹת לְזָרוֹת אֲשֶׁר עָלֶיהָ רֹאשָׁה:

And he said unto me: 'What seest thou?' And I said: 'I have seen, and behold a candlestick all of gold, with a bowl upon the top of it, and its seven lamps thereon; there are seven pipes, yea, seven, to the lamps, which are upon the top thereof;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 והיה צריך להתחיל מן ראיתי והנה מנורת זהב

У цьому маамарі зазначено, що те саме питання стосується гафтари на Шабат тижневої глави Беаалотха, яка також починається словами «Співай і радій, донько Сіону».

ПРИМІТКА КЕНОТ

בד"ה מנורת זהב תשכ"ז הנ"ל מדייק שצ"ל דדיוק הנ"ל הוא גם בהפטרות דשבת פ' בהעלותך, שהתחלת ההפטורה היא רני ושמחי בת ציון. ע"ש.

АБЗАЦ 2

5 עבדו את ה' בשמחה . . ברננה

«Служіть Імені Б-га (Гавая) з радістю; приходьте перед Ним із співом». Псалмоспівець закликає всю землю радо служити Б-гові й приходити перед Ним, до Його Храму, з пісню. Маамар тлумачить обидві частини як два служіння, що рухаються в протилежних напрямках: радість, що низводиться згори, і спів — піднесення знизу. (контекст: Танах Штейнзальца)

תהלים ק:2 Psalms 100

עֲבֹדוּ אֶת־ה' בְּשִׂמְחָה בְּאוֹ לִפְנֵי בְּרִנָּה:

Serve the L-RD with gladness; come before His presence with singing.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים ק, ב.

6 ואיתא בזהר שמחה בצפרא ורננה ברמשא

Вислів Zoharu, як зазначено в примітці **Kehot**: радість належить ранку, а спів — вечору. Маамар має пояснити значення кожного з цих чотирьох понять.

זח"א רכט, 229b Zohar I

שיר השירים ה:1א Song of Songs

בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי כָלָה אֶרִיתִי מוֹרִי עֶסֶב־שָׂמִי אֶכְלֶתִי יַעֲרִי עֶסֶב־דְּבָשִׁי שְׁתִּיתִי יַיִן עֶסֶב־חֶלְבִי אֶכְלוּ רָעִים שְׁתוּ וְשָׁכְרוּ דוֹדַי:

I am come into my garden, my sister, my bride; I have gathered my myrrh with my spice; I have eaten my honeycomb with my honey; I have drunk my wine with my milk. Eat, O friends; Drink, yea, drink abundantly, O beloved.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

זח"א רכט, ב. ועי' באוה"ת פ' ראה ע' תשנ"ט "וענין שמחה בצפרא י"ל זהו מ"ש במ"ת ויהי ביום השלישי להיות הבקר אור כוי בקר דיוסף כמ"ש במ"א ע"ש. ראה באוה"ת בראשית תרפו, א. ספה"מ עזר"ת ע' מג. סט. בלקו"ת ראה כו, א. תבא מב, ג. שה"ש ה, א מציין לכאן.

7 מהו צפרא מהו רמשא מהו שמחה ומהו רננה

У цьому записі чотири поняття з запитання наведено у зворотному порядку: спів, радість, вечір, ранок.

ПРИМІТКА КЕНОТ

בהנחת ר' משה בן אדה"ו בסה"מ תקס"ו ח"א: רננה . . שמחה . . רמשא . . צפרא.

8 פרק שירה

У цьому пояснювальному виданні зазначено, що Перек Шира — це барайта (раннє рабинське вчення), яка містить вірші пісні та прославлення Б-га, вкладені в уста

всього небесного й земного войнства, рослин і всього живого. Її надруковано в Otzar Midrashim і в кількох молитовниках, зокрема в молитовнику раббі Яакова Емдена.

ПРИМІТКА КЕНОТ

בחסידות מבוארת ל"ה זה מציין שזה ברייתא של פסוקי שירה ותהלה להקב"ה ששומה בפי כל צבא השמים והארץ והצמחים וכל אשר בו רוח חיים, נדפס באוצר מדרשים, ובכמה סידורים ובסידור ר' יעקב עמדין ועוד.

АВЗАЦ 3

9

נכספה וגם כלתה

«Моя душа пражне, і навіть тужить за подвір'ями Імені Б-га (Гавая); мое серце й моя плоть співають (йеранену) живому Б-гові». Псалмоспівець тужить за подвір'ями Храму, і в ту ж мить його туга переходить у спів, так само як маамар поєднує тугу ангелів із їхнім співом.

Psalms 84:3:ג'ד' תהילים

נִכְסְפָה וְגַם-כָּלְתָּה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת ה' לְבִי וּבִשְׂרִי יִרְנְנוּ אֶל-אֱלֹהֵי:

My soul yearneth, yea, even pineth for the courts of the L-RD; my heart and my flesh sing for joy unto the living G-d.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

10

כנודע מענין הניגון

Примітка скеровує читача до цих уривків, де розглядається ідея, названа тут «відомою»: мелодія є виявом зворушення серця.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה אוה"ת וישב ע' תתקצ, א. וזאת הברכה ע' איתתסא.

11

וצדקתך ירננו

У Psalm 145 (Ashrei) Давид каже, що ті, хто прославляє Б-га, виливають спомин про Його велику доброту й радісно співають про Його праведність — Його доброту до них і до світу. Маамар тлумачить «Твою праведність» (цидкатха) як царювання (Малхут), а спів — як пісню ангелів, спрямовану до неї. (контекст: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 145:7:ה' תהילים קמ"ה

וְכָר רַב־טוֹבָךְ יִבְעִי וְצִדְקָתְךָ יִרְנְנוּ:

They shall utter the fame of Thy great goodness, And shall sing of Thy righteousness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים קמה, ז. לקמן ק, ד. בלקו"ת ואתחנן ח ב. בביאור"ז להצ"צ ע' לב. בסה"מ תרכ"ט ע' קלז — מציין לכאן.

12

צדק היא מלכותא קדישא

У записі рабі Моше додано слова «як мовиться у вислобі Еліягу», а джерелом названо «Патах Еліягу» у вступі до Тікуней Зогар (17b).

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה ת"ז בהקדמה יז, ב. בהנחת ר' משה בן אדה"ז מציין: כמאמר אליהו [ת"ז] בהקדמה פתח אליהו יז, ב].

13

צדק היא מלכותא קדישא

У Patach Eliyahu, вступі до Тікуней Зогар, Eliyahu каже: «Цедек [праведність] — це свята Малхут», а відразу після цього згадує «терези праведності». Маамар використовує це, щоб ототожнити «Твою праведність» із Малхут.

Tikkunei Zohar 17b:4-6:ר' ב'ד' תקוני הזהר י"ז

דין איהו גבורה. משפט עמודא דאמצעיתא. צדק מלכותא קדישא. מאזני צדק *תרין סמכי קשוט. הין צדק אות ברית. כלא לאחזאה איך אתנהיג עלמא. אבל לא דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין. ולא משפט ידיע' דאיהו רחמי ולא מכל אליו מדות כלל. קום רבי שמעון ויתחדשון מלין על ירך דהא רשותא אית לך (נ"א אתיהיב לך) לגלאה רזין שמירין על ירך מה דלא אתיהיב רשו לגלאה לשום בר נש עד כען.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

14

מאזני צדק

Б-г наказує Ізраїлю використовувати чесні терези й гири — буквально «терези цедек». У простому значенні цедек тут означає чесність у торгівлі; примітка ж тлумачить «терези цедек» як Малхут, яка відважує кожному його власну міру.

Leviticus 19:36:י"ט ויקרא

מֵאֲזֵנֵי צֶדֶק אֲבִנֵי-צֶדֶק אִפֹּת צֶדֶק וְהִיוּ צֶדֶק יְהוָה לָכֶם אָנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:

Just balances, just weights, a just ephah, and a just hin, shall ye have: I am the L-RD your G-d, who brought you out of the land of Egypt.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ויקרא יט, לו.

15

(מאזני . . דיליה)

У примітці зазначено, що це пояснення в дужках до слів «терези справедливості» також міститься в рукописі 1824 року.

ПРИМІТКА КЕНОТ

המוסגר נמצא גם בכרך 1824.

16

צדק מלאה ימינך

Псалом синів Кораха прославляє Б-га як захисника Єрусалима: як Його Ім'я, так і Його хвала сягає країв землі, і «правиця Твоя сповнена праведності». У простому прочитанні права рука означає Його силу та справедливе правління; маамар тлумачитиме цедек, Малхут, як наповнення правої сторони — милість (Хесед). (контекст: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 48:11:י"א תהילים מ"ח

בְּשֵׁמֶךְ אֱלֹהִים כֹּן תְּהַלֵּלְתָּ עַל-יְמִינוֹיִךְ צֶדֶק מְלֵאָה יְמִינְךָ:

As is Thy name, O G-d, So is Thy praise unto the ends of the earth; Thy right hand is full of righteousness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים מח, יא. בהמשך מי יתנך תרמ"ב ע' רצא מציין לכאן, ע"ש.

17 כי מלכותך מלכות כל עולמים

Давид у Psalm 145 каже: «Царювання Твое — царювання всіх світів, і владарювання Твое — в кожному поколінні»: правління Б-га вічне. Маамар розуміє це так, що кожен світ отримує життєву силу через царювання Б-га.

תהילים קמ"ה:יג:145 Psalms

מלכותך מלכות כל-עלמים וממשלתך בכל-דור ודור:

Thy kingdom is a kingdom for all ages, And Thy dominion endureth throughout all generations.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים קמה, יג.

18 (כי . . מרירות כו')

У примітці зазначено, що вислів у дужках про мелодії радості й гіркоти також міститься в рукописі 1824 року.

ПРИМІТКА КЕНОТ

המוסגר נמצא גם בכרך 1824.

АБЗАЦ 4

19 מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור

Давид прославляє царювання Б-га як вічне, а Його владу — як таку, що триває в кожному поколінні. Маамар тлумачить оламім, «світи», як простір, а дор, «покоління», як час: і те, й інше походить від царювання Б-га.

תהילים קמ"ה:יג:145 Psalms

מלכותך מלכות כל-עלמים וממשלתך בכל-דור ודור:

Thy kingdom is a kingdom for all ages, And Thy dominion endureth throughout all generations.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

20 שקודם בריאת העולם לא היה בחי' זמן ומקום כלל

Примітка відсилає до вчення, записаного там від імені Maggid з Межирича, щодо твердження, що до створення взагалі не було ні часу, ні простору.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה סידור עה א בשם הרב המגיד. דרך מצותיך נו, ו אילך. ספר החקירה קיב, ב בענין שיעור זמן.

21 וזהו מלכותך . . שכשמו כן הוא אין לו סוף

Згідно з приміткою, цей пізніший маамар цитує уривок від слів «Твое царювання — царювання всіх світів» до слів «Він не має кінця».

ПРИМІТКА КЕНОТ

מובא בד"ה חייב אדם לברך תרל"ח פרק יא. ובד"ה מי יתנך תרמ"ב פרק ה.

АБЗАЦ 5

22 מלאה ימיך

«Твоя правиця сповнена праведності». Тепер маамар тлумачить це так: праведність — царювання (Малхут)

— наповнює правицю, сторону милості.

תהילים מ"ח:יא:48 Psalms

כְּשֶׁמָה אֱלֹקִים כֹּן תְּהִלָּתְךָ עַל־קְצוֹי־אָרֶץ צֶדֶק מְלֶאכָה יִמְיֶיךָ:

As is Thy name, O G-d, So is Thy praise unto the ends of the earth; Thy right hand is full of righteousness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

23 ואתה מחי את כולם

Під час громадської молитви за часів Нехемії левіти проголошують, що лише Б-г створив небеса, землю й моря: «Ти даєш життя всім їм, і небесне воїнство схиляється перед Тобою». Маамар тлумачить другу частину як наслідок першої: небесне воїнство схиляється, бо Він дає йому життя. (контекст: Steinsaltz Tanakh)

נחמיה ט:ו:6 Nehemiah

אתה-הוא ה' לְבַדְּךָ אַתָּה עֲשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שָׁמַי הַשָּׁמַיִם וְכָל־צָבָאם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיָּמִים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאַתָּה מְחִיָּה אֶת־כָּל־ם וְצָבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִים:

Thou art the L-RD, even Thou alone; Thou hast made heaven, the heaven of heavens, with all their host, the earth and all things that are thereon, the seas and all that is in them, and Thou preservest them all; and the host of heaven worshippeth Thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

נחמ" ט, ו.

24 בבחי' בטול והתכללות

У примітці зазначено, що цих слів немає в рукописі 1824.

ПРИМІТКА КЕНОТ

בכרך 1824 ליתא.

АБЗАЦ 6

25 אליו ולא למדותיו

Марей мекомот Kehot для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

פרדס שער לב רפ"ב בשם הספרי.

26 אליו ולא למדותיו

Pardes Rimmonim цитує Sifrei: один звертається: «до Нього, а не до Його атрибутів». Маамар використовує це, щоб сказати, що самоусунення (бітуль) ангелів спрямоване до самого Нескінченного світла (Or Eйн Соф), яке вbrane в царювання.

פרדס רמונים ל"ב:32:2 Pardes Rimmonim

27 וזכר רב טובך

Давид, у Псалмі 145: ті, хто прославляє Б-га, «виливують» сполин про Його велику доброту й оспівують

Його праведність. Маамар пояснює «Твою доброту» як потік життєвої сили, що переходить зі світу у світ.

Psalms 145:7: תהלים קמ"ה:ז

זָכַר רַב־טוֹבְךָ יְבִיעִי וְצַדִּיקְתָּךְ יִרְנֶנּוּ:

They shall utter the fame of Thy great goodness, And shall sing of Thy righteousness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים קמ"ה, ז. ראה דרך מצותיך ד"ה ואולם ס"ג.

28

אמרו צדיק כי טוב

Isaia: «Скажіть про праведника, що [це] добре», бо він їстиме плід своїх діянь; очевидно, йому буде добре. Маамар тлумачить це як «праведник добрий»: «добро» — це сам цадик [праведник], який сполучає потік і передає його зі світу у світ. (контекст: Steinsaltz Tanakh)

Isaiah 3:10: ישעיהו ג:י

אָמְרוּ צַדִּיק כִּי־טוֹב כִּי־פָרִי מַעַלְלֵיהֶם יֵאָכְלוּ:

Say ye of the righteous, that it shall be well with him; For they shall eat the fruit of their doings.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ישע"י ג, י.

29

כי כל בשמים ובארץ

Благословення Давида перед усім зібранням: «Тобі, Ім'я Б-га (Гавая), належить велич... адже все, що на небі й на землі [належить Тобі]». Маамар наводить переклад Таргума слова «все» як «те, що міцно тримається» — зв'язок, який поєднує небо й землю.

I Chronicles 29:11: דברי הימים א כ"ט:יא

לֹךְ ה' הַגְדִּלָה וְהַגְבוּרָה וְהַתְפָּאָרֶת וְהַנִּצָּחַ וְהַהוֹד כִּי־כָל בְּשָׁמִים וּבָאָרֶץ לֹךְ ה' הַמְמַלְכָה וְהַמְתַּנְשָׂא לְכָל לְרָאשׁ:

Thine, O L-RD, is the greatness, and the power, and the glory, and the victory, and the majesty; for all that is in the heaven and in the earth is Thine; Thine is the kingdom, O L-RD, and Thou art exalted as head above all.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

דה"א כט, יא.

АБЗАЦ 7

30

זכר רב טובך

Давид у Псалмі 145: «Вони звідтатимуть пам'ять про Твою велику доброту». Маамар тлумачить зехер («пам'ять») як лише слід доброти: це все, що отримують ангели, тому вони прагнуть і співають.

Psalms 145:7: תהלים קמ"ה:ז

זָכַר רַב־טוֹבְךָ יְבִיעִי וְצַדִּיקְתָּךְ יִרְנֶנּוּ:

They shall utter the fame of Thy great goodness, And shall sing of Thy righteousness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

АБЗАЦ 8

31

רמשא היא מדת לילה

Згідно з приміткою, уривок звідси цитують там.

ПРИМІТКА КЕНОТ

קטע מכאן מובא באוה"ת נ"ך כרך ב ע' א"כ.

32

מלכותך מלכות כל עולמים מלשון העלם

Талмуд зазначає, що у вислові «Це Мое Ім'я леолам» слово написано так, що його можна прочитати леалем — «приховати». У примітці Кенот наводиться цей вислів як зв'язок між оламом і приховуванням.

Pesachim 50a: פסחים נ' א

ПРИМІТКА КЕНОТ

פסחים נ, א. ע' מזה בלקו"ת בד"ה תקעו בחודש שופר (הראשון) פ"א.

33

רמזו בגמרא שצריך להזכיר מדת לילה ביום

Правило Талмуду вимагає згадувати властивість ночі вдень, а властивість дня — вночі. Маамар бачить у цьому натяк на поєднання вечора й ранку в Зогарі.

Berakhot 11b:5-7: ברכות י"א ב:ה-ו

אָלֵא אָמַר רַבָּא: כְּדִי לְהַזְכִּיר מֵדַת יוֹם בְּלֵילָה וּמֵדַת לַיְלָה בַּיּוֹם. בְּשִׁלְמָא מֵדַת לַיְלָה בַּיּוֹם כְּדָאֲמַרְיִנָּן: "וַיִּצֹר אֹר וּבֹרָא חֹשֶׁךְ", אָלֵא מֵדַת יוֹם בְּלֵילָה, הֵיכִי מְשַׁבְּחָתָּ לָהּ? אָמַר אֲבַי: "גּוֹלָל אֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אֹר".

Raba answered: The purpose is to mention the characteristic of day at night and the characteristic of night in the day. It is quite right [about mentioning] the characteristic of night in the day, since we say "Who formest light and createst darkness"; but where is [the mention of] the characteristic of day at night? Abbai answered: [We say] "Thou rollest away the light from before the darkness, and the darkness from before the lights."

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ברכות יא, ב. וראה אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תרפו. וראה גם בלקו"ת פ' במדבר ח, א.

34

שמבואר בזהר לאכללא כו'

Вислів Зогару «включити», на який вказує примітка Кенот, тут означає включення ночі в день. Маамар пов'язує це з тугою, що виникає від усвідомлення приховування Б-га.

Zohar III, 178a: זח"ג קע, א

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה זח"ג קע, א ובכ"מ.

35

ישת חשך סתר

У пісні Давида про визволення Б-г сходить, оповитий темними дощовими хмарами: «Він зробив темряву Своїм прихистком». Маамар застосовує це до прихову-

вання Нескінченного світла (Or Eйн Соф), яке пробу-
джує тугу за Ним. (контекст: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 18:12 תהלים י"ח:י"ב

יִשְׁתַּחֲשֹׁף סָתְרוֹ סְבִיבוֹתָיו סָכְתוֹ חֲשַׁכְת־מִים עָבִי שָׁחֲקִים:

He made darkness His hiding-place, His pavilion round
about Him; darkness of waters, thick clouds of the skies.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים יח, יב.

36

נפשי אויתך בלילה

У пісні Єгуди про день визволення пророк каже: «Уночі
душа моя прагнула Тебе; духом, що в мені, я шукаю
Тебе на світанку»: він тужить за Б-гом навіть уночі.
Маамар тлумачить «наפши» як звернене до Б-га: «[Ти
—] моя душа, [тому] я прагну Тебе», а ніч — як прихову-
вання, що посилює тугу. (контекст: Steinsaltz Tanakh)

Isaiah 26:9 ישיעיהו כ"ו:ט

נִפְשִׁי אוֹיְתְךָ בַּלַּיְלָה אֶרְוִיחִי בְּקֶרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָ כִּי כָאֲשֶׁר מִשְׁפָּטִי לְאַרְצִי
צָדֵק לָמְדוֹ יִשְׁבִּי תָבֵל:

With my soul have I desired Thee in the night; Yea, with my
spirit within me have I sought Thee earnestly; For when Thy
judgments are in the earth, The inhabitants of the world
learn righteousness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Таня, Ликкутей Амарим 44:4; ליקוטי אמרים; חלק ראשון; תניא, מ"ד:ד'

וְהִינֵנּוּ, מֵה שֶׁכָּתֵב הַזֶּה עַל פֶּסוּק: "נִפְשִׁי אוֹיְתְךָ בַּלַּיְלָה וְגו'" -
"דִּי־רַחֲמִים לְקוֹדֶשׁ־בְּרִיךְ־הוּא וְחִימוּתָא דְנִפְשָׁא וְרוּחָא כְּמָה דְאִתְדַבְּקוּ
אֵילָין בְּגוּפָא וְגוּפָא רַחֲמִים לֹזֵן וְכוּ". וְזֶה שֶׁכָּתֹב: "נִפְשִׁי אוֹיְתְךָ",
כְּלוּמַר, מִפְּנֵי שֶׁאֵתָּה ה' "נִפְשִׁי" וְחִי הָאֲמִתִּים, לִכְךָ - "אוֹיְתְךָ", פִּירוּשׁ,
שֶׁאֲנִי מִתְאַוֶּה וְתָאֵב לָךְ כְּאֵדָם הַמִּתְאַוֶּה לְחַיִּי נִפְשׁוֹ, וְכִשְׁהוּא חֲלָשׁ
וּמְעוּנָה - מִתְאַוֶּה וְתָאֵב שֶׁתִּשְׁוֹב נִפְשׁוֹ אֵלָיו, וְכֵן כֶּשְׁהוּא הוֹלֵךְ לִישׁוֹן -
מִתְאַוֶּה וְחֹפֵץ שֶׁתִּשְׁוֹב נִפְשׁוֹ אֵלָיו ...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ישע"י כו, ט. ראה תניא פמ"ד. לקר"ת ואתחנן ח, א. אוה"ת בשלח ע' תי. פי
כי תשא ע' ביד.

АБЗАЦ 9

37

בוא לפניו ברננה

«Прийдіть перед Ним зі співом». Маамар тлумачить це
як піднесення душі знизу вгору, за межі обмежень
тіла.

Psalms 100:2 תהלים ק:ב

עֲבְדוּ אֶת־יְיָ בְשִׂמְחָה בְּאוֹ לִפְנֵי בְרִנָּה:

Serve the L-RD with gladness; come before His presence
with singing.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

АБЗАЦ 10

38

בכל לבבך ובכל נפשך

Моше — Израїлю, у молитві Шма: «Ти любитимеш Im'ya
Б-га (Гавая), свого Б-га, всім серцем і всією душою».
Маамар пояснює, як споглядання слів «Благословенне
Im'ya...» приводить до цієї любові.

Deuteronomy 6:5 דברים ו:ה

וְאָהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and
with all thy soul, and with all thy might.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

39

לאדבקא רוחא ברוחא

У примітці Kehot Zohar II, 123b вказано як джерело цих
слів.

Zohar II, 123b זח"ב כג, 123b

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה זח"ב כג, ב.

40

לאדבקא רוחא ברוחא

Вислів із Зоґара, наведений у примітці Kehot: любов —
це злиття «духу з духом». Маамар застосовує його до
любові, що виникає внаслідок цього споглядання.

ספר זוהר, משפטים כ"ב:תקכ"ח-22:528-536 Zohar, Mishpatim
תקל"ו

41

כבריייתו של עולם ברישי חשוכא והדר נהורא

Талмуд пояснює, чому кози йдуть попереду овець: «як
під час створення світу: спочатку темрява, а потім сві-
тло». Маамар застосовує це до порядку Б-жественного
служіння: спів, служіння ночі, передує всьому іншому.

שבת ע"ז ב:ח"ב Shabbat 77b

... אָמַר לָקַה. אָמַר לָקַה: מַאי טַעְמָא עֵינִי מְסַגֵּן בְּרִישָׁא וְהָדָר אִימְרִי?
אָמַר לָקַה כְּבָרִייתוֹ שֶׁל עוֹלָם, דְּבָרִישָׁא חֲשׂוּכָא וְהָדָר נְהוּרָא. מַאי טַעְמָא
הֵנִי מְכַסְּיָן וְהֵנִי מְגַלְּיָן? הֵנִי דְמַכְסִּינָן מִינֵיהּ — מְכַסְּיָן, וְהֵנִי דְלֹא
מְכַסִּינָן מִינֵיהּ — מְגַלְּיָן. מַאי טַעְמָא גְּמֵלָא זוּטֵר גְּנוּבְתִּיהָ? מִשּׁוּם
דְּאָכַל כִּיסִּי. מַאי טַעְמָא תוֹרָא אֲרִיכָא גְּנוּבְתִּיהָ? מִשּׁוּם דְּדִיָּיר בְּאֵמִי,
וּבְעֵי לְכַרְכּוּשֵׁי בְקִי.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

42

עבדו את ה' בשמחה

«Служіть Гаваї з радістю». Маамар розуміє ці слова як
зведення Нескінченного світла (Or Eйн Соф) згори
вниз — служіння «дня».

Psalms 100:2 תהלים ק:ב

עֲבְדוּ אֶת־יְיָ בְשִׂמְחָה בְּאוֹ לִפְנֵי בְרִנָּה:

Serve the L-RD with gladness; come before His presence
with singing.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

43

המלאכים בקשו תורה תנה הודך על השמים

Давид дивується: «Гавая, Володарю наш, яке величне
Твоє Im'ya по всій землі, Ти, що поставив Свою велич

над небесами». У Талмуді ангели цитують ці слова, просячи, щоб Тора — велич Б-га — залишилася на небесах. (контекст: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 8:2: תהילים ח'ב:2

ה' אֲדַנִּינוּ מִה־אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּנָּה הוֹדָךְ עַל־הַשָּׁמַיִם:
O L-RD, our L-rd, How glorious is Thy name in all the earth!
Whose majesty is rehearsed above the heavens.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Shabbat 88b:7: שבת פ"ח ב:7

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי: בְּשַׁעַת שְׁעֵלָה מֶשֶׁה לְמָרוֹם אָמְרוּ מַלְאָכֵי הַשָּׁרָת
לְפָנָי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מִה לִילֹד אִשָּׁה בִּינִינוּ? אָמַר
לְהוֹ: לְקַבֵּל תּוֹרָה בָּא. אָמְרוּ לְפָנָיו: חֲמִידָה גְנוּזָה שְׁגֻנוּזָה לָךְ תִּשַׁע מֵאוֹת
וְשִׁבְעִים וָאַרְבָּעָה דּוֹרוֹת קוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, אֵתָהּ מִבְּקֶשׁ לִיתְנָה לְבָשָׁר
וְדָם? "מִה אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וְכֵן אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ?" ה' אֲדַנִּינוּ מִה אֲדִיר
שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּנָּה הוֹדָךְ עַל הַשָּׁמַיִם!

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים ח, ב. שבת פח, ב.

44

והיו הדברים האלה

Моше продовжує: «ці слова, які я наказую тобі сьогодні, нехай будуть у твоєму серці». У простому розумінні «Я» — це Моше, який говорить; маамак тлумачить Анохи [«Я»] як саму сутність Б-га, «Я, Той, Хто Я є», — джерело, звідки заповіді зводяться вниз. (контекст: Steinsaltz Tanakh)

Deuteronomy 6:6: דברים ו:6

וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם עַל־לִבְּךָ:
And these words, which I command thee this day, shall be upon thy heart;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

דברים ו, ו.

45

אנכי מי שאנכי

Перший маамак у «Тора Ор» тлумачить цей вірш так само: «ці слова, які Я — Той, Хто Я є, наказую тобі», і пояснює, що через них розкривається власна Б-жественність Б-га й постає Тора.

ПРИМІТКА КЕНОТ

נסמן לעיל א, א.

46

כי הגם שממטה למעלה כתיב בואו לפניו ברננה שא"א להיות בחי העללה והתכללות כ"א בבחי צדקתך

У примітці додається думка, докладно пояснена там: попри це, всі винагорода й покарання, добро або його протилежність, низводяться з дуже високого джерела.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ומ"מ כל השכר והעונש והטוב או ההפך נמשך מלמעלה מעלה — ביאורו לצי"צ ע" לב בארוכה.

47

כחשיכה כאורה

Давид каже Б-гу, що жодна темрява не може сховати його від Нього: «темрява не є темрявою для Тебе... темрява — як світло». Маамак використовує ці слова,

щоб сказати, що приховування не обмежує світло, яке зводиться згори. (контекст: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 139:12: תהילים קל"ט:12

גַּם־חֹשֶׁךְ לֹא־יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָ וְלַיְלָה כִּיֹּם יָאִיר כַּחֲשִׁיכָה כְּאוֹרָה:

Even the darkness is not too dark for Thee, But the night shineth as the day; The darkness is even as the light.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

АБЗАЦ 11

48

המשפילי לראות

У псалмі Галелю Б-г возсідає на висоті, однак схиляється, щоб поглянути на небеса й землю: з висоти Його становища небеса не вищі за землю. Маамак робить саме такий висновок: духовне й фізичне рівні перед Ним. (контекст: Steinsaltz Tanakh)

Psalms 113:6: תהילים קי"ג:6

הַמְשַׁפִּילִי לְרֹאוֹת בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

That looketh down low Upon heaven and upon the earth?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים קיג, ו.

49

השוה ומשוה קטן וגדול

Мареі мекомот Kehot для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

פיוט האוחז ביד — לימים נוראים.

50

הדברים האלה אשר אנכי

«Ці слова, які Я наказую тобі». Маамак знову наводить цей вислів, щоб показати: притягнення від Самого Б-га відбувається через Тору й міцвот.

Deuteronomy 6:6: דברים ו:6

וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם עַל־לִבְּךָ:

And these words, which I command thee this day, shall be upon thy heart;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

51

רמ"ח מצות הם רמ"ח איבריך דמלכא

Тікуней Зога, як указано в примітці Kehot, називає 248 заповідей «248 членами Царя». Маамак використовує цей образ, пояснюючи, як світло Б-га приходить разом із міцвот.

Tikkunei Zohar, Tikkun 30 · 74a:8 תקוני זי תיקון 30

וְעוֹד מְצוּוֹה דָּא עֲמוּדָא דְאִמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ מְצוּוֹה מְסֻרָא דְאָבָא דְאִיהוּ
רִאשִׁי, וּמְסֻרָא דְאִימָא דְאִיהּ אֶשְׁרִי, וְהָכִי צִדִּיק מְצוּוֹה וְעוֹשֶׂה
מִתְרַוְיָהּ, וּבְגִיזָא דְאִתְמַר עַל תְּרַוְיָהּ אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ, אִמָּא קִדְשָׁנוּ וְאָבָא
צִוְנוּ, עַל מָאן עַל שְׂכִינְתָא תַּתְאָה, דְּאִיהּ פֶּטֶר כָּל רַחֵם, פְּתִיחוּ דְרַחֵם.
דְּאִיהוּ רַמ"ח פְּקוּדִין, אִיהּ מְצוֹת יִהְיֶה בְּכָל אֲבָר וְאֲבָר דְּמִלְכָּא, אִיהּ
מְצוּוֹה, וְעוֹד אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ מְסֻרָא דְאָבָא

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה תיז תי ל.

52

חסד דרועי ימינא

У Patach Eliyahu, вступі до Тікуней Зогар, сказано: «Милість (Хесед) — права рука, стриманість (Гвур) — ліва рука, краса (Тіферет) — тулуб». Маамар використовує цей поділ, щоб розподілити міцвот між трьома лініями.

Tikkunei Zohar 17a:16-17 י"ז-י"ז א:ט"ז-י"ז

ואתקריאו בתקונא דא. חסד דרועא ימינא. גבורה דרועא שמאלא. תפארת גופא. נצח והוד תרין שוקין. ויסוד סיומא דגופא אות ברית קדש. מלכות פה. תורה שבע"פ קרינן ליה. מוחא חכמה איהו מחשבה מלגו. בינה לבא ובה הלב מבינ. ועל אלין תרין כתיב *הנסתרות ליי אלקינו.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

53

(כנודע . . החיצונים כו')

У примітці зазначено, що ця вставна ремарка також міститься в рукописі 1824 року.

ПРИМІТКА КЕНОТ

המוסגר נמצא גם בכרך 1824.

54

עבדו את ה' בשמחה

«Служить Імені Б-га (Гавая) з радістю; постаньте перед Ним зі співом». Маамар розуміє першу половину як мету, а другу — як шлях до її досягнення.

Psalms 100:2 תהילים ק:ב

עבדו אתיה בשמחה באו לפניו ברננה:

Serve the L-RD with gladness; come before His presence with singing.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

55

וכן לדבר הלכה

Талмуд навчає, що Б-жественна присутність (Шехіна) перебуває лише серед радості від міцви, «і так само — коли йдеться про питання галахи (єврейського закону)». Маамар ототожнює цю радість із розкриттям Нескінченного світла (Or Eйн Соф).

Shabbat 30b:5 שבת ל' ב:ה

«ושבחתני אני את השמחה» — שמחה של מצוה. «ולשמחה מה זה עושה» — זו שמחה שאינה של מצוה. ללמדך שאין שכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך שיחה ולא מתוך דברים בטלים, אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, שנאמר: «ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עלי יד ה'». אמר רב יהודה: וכן לדבר הלכה. אמר רבא: וכן לחלום טוב.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Pesachim 117a:14-15 י"ד-י"ד א:ט"ז-י"ז

אמר רב יהודה אמר רב: וכן לדבר הלכה. אמר רב נחמן: וכן לחלום טוב. איני?! והאמר רב גידל אמר רב: כל תלמיד חכם היושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מר — תכרינה, שנאמר: «שפתותיו שוטפים נוטפות מור עובר». אל תקרי «שושנים», אלא «ששונים». אל תקרי «מור עובר», אלא «מר עובר».

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

שבת ל, ב. פסחים קיז, א.

56

כי באו לפניו ברננה תחלה

Там Цемах Цедек зазначає, що Зогар пояснює цей вірш інакше, і завершує словами: «у Tori є багато граней».

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה ביאורו להצ"ח כר ב ע' תשעב שבוהר מפרש באופן אחר ומסיים "וכמה פנים לתורה".

АБЗАЦ 12

57

רני ושמחי בת ציון

«Співай і радій, донько Сіону». Тепер маамар починає пояснювати, чому Ізраїль у вигнанні називається «донькою Сіону».

Zechariah 2:14 זכריה ב:י"ד

רני ושמחי בת ציון כי הנני בא ושמחתי בתוכך נאם ה'

'Sing and rejoice, O daughter of Zion; for, lo, I come, and I will dwell in the midst of thee, saith the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

58

בצלמנו כדמותנו

Б-г kaže: «Створімо людину за образом Нашим, за подобою Нашою». Маамар тлумачить «наш образ» як духовну реальність 248 заповідей — «248 членів Царя».

Genesis 1:26 בראשית א:כ"ו

ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו ויחדו בדת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכלי הארץ ובכלי הרמש הרמש עלי הארץ:

And G-d said: 'Let us make man in our image, after our likeness; and let them have dominion over the fish of the sea, and over the fowl of the air, and over the cattle, and over all the earth, and over every creeping thing that creepeth upon the earth.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית א, כו. קטע מכאן מובא בלקו"ת במדבר ו, ב. באור"ת פ' ראה ע' תשצג. ובפי רצא כרך ה תתנו, ב.

59

רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא

Вчення про те, що 248 заповідей — це «248 членів Царя», яке примітка Kehot відносить до Тікуней Зогар. Тут пояснюється, що мається на увазі під «нашим образом».

Tikkunei Zohar 74a:8 תקוני זוהר ע"ד א:ח

ועוד מצווה דא עמודא דאמצעיתא, דאיהו מצווה מסטרא דאבא דאיהו רא"ש, ומסטרא דאימא דאיהו אש"ר, והכי צדיק מצווה ועושה מתרנייהו, ובגין דא אתמר על תרנייהו אשר קדשנו, אמא קדשנו ואבא צונו, על מאן על שכינתא תתאה, דאיהו פטר כל רחם, פתיחו דרחם, דאיהו רמ"ח פקודין, איהו מצות יהויה בכל אבר ואבר דמלכא, איהו מצוה, ועוד אשר קדשנו מסטרא דאבא

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

60

ציון המצוינת

Марей мекомот Kehot для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

סדר הושענות ביום ב' אבן שתיה.

61 הם רומזים להרוחניות

У примітці вказано на ці місця з тією самою думкою: фізичні мицвот указують на свою духовну сутність.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה גם סה"מ תקס"ד ע' צב. וע' ערב. אוה"ת בשלח ע' תעג.

62 עוטה אור כשלמה

Псалмоспівець прославляє Б-га, Який «огортається [y] світло, наче в одяг», коли Він розгортає небеса. Маа-мар порівнює це з талесом (молитовним плащем).

Psalms 104:2: תהילים ק"ד:ב

עֹטֵה־אֹר כְּשֶׁלֶמָה נוֹטֵה שָׁמַיִם כְּרִיץָה:

Who coverest Thyself with light as with a garment, who stretchest out the heavens like a curtain;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים קד, ב.

63 לבושיה כתלג חיור

У видінні Даниїла Старець днями має «одяг білий, мов сніг, а волосся на голові Його — наче чиста вовна». Маа-мар порівнює вовняні цицит (кутові китиці) з цими «волосинами».

Daniel 7:9: דניאל ז':ט

חָזָה הָיִית עַד דַּי כְּסָנוֹן רָמִיּוֹ וְעִתִּיק יוֹמִיּוֹ יָתֵב לְבוּשָׁה כְּתִלְגַּח חִיּוֹר וְשָׁעֵר רֹאשָׁה כְּעֵמֶר נִקְא כְּרִסְיָהּ שִׁבְכִין דִּי־נִוֹר גְּלָגְלוּהִי נוֹר דָּלֵק:

I beheld Till thrones were placed, And one that was ancient of days did sit: His raiment was as white snow, And the hair of his head like pure wool; His throne was fiery flames, and the wheels thereof burning fire.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

דניאל ז, ט.

64 ימלוך הי לעולם

Псалмоспівець завершує Psalm 146: «Im'ya Б-га (Гавая) царюватиме вічно (леолам), Б-г твій, Сіоне, з покоління в покоління; Галелуя». Звичайне значення слова леолам — «вічно»; маа-мар також чує у слові олам значення «світ», тож вірш говорить про простір («світ») і час («покоління»), якими керують через Сіон.

Psalms 146:10: תהילים קמ"ז:י

יְמַלֹךְ הַיְלְלוּלָם אֱלֹהֵינוּ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּקָה:

The L-RD will reign for ever, Thy G-d, O Zion, unto all generations. Hallelujah.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים קמו, י.

АВЗАЦ 14

65 כי ברוך מלשון המברך הגפן

У примітці цитується пояснення: браха означає спрямування потоку з місця, що вище за нього.

ПРИМІТКА КЕНОТ

כלאים רפ"ז. ראה ד"ה כי תשא תשל"ד "דענינו ברכה והמשכה ממקום שלמעלה ממנו" — (מהנחה בלתי מוגה).

66 ויקראו לפניו אברך

Фараон поставив Йосефа над Єгиптом і звелів йому їхати у своїй другій колісниці, а перед ним вигукували: «Аврех» — у простому значенні це заклик схилити коліно (Раши також наводить тлумачення «батько [мудрістю], юний [літами]»). Маа-мар вбачає в цьому слово «маврїх» — «той, хто відводить [лозу]», — і тлумачить його як титул того, хто поєднує та наділяє від світу до світу. (контекст: Steinsaltz Tanakh)

בראשית מ"א:מ"ג:Genesis 41:43

וַיַּרְכֵב אֹתוֹ בְּמִרְכַּבַּת הַמִּשְׁנָה אֲשֶׁר־לּוֹ וַיִּקְרָאוּ לִפְנֵי אֲבִירָה וַיִּתֵּן אֹתוֹ עַל כָּל־אֶרֶץ מִצְרַיִם:

And he made him to ride in the second chariot which he had; and they cried before him: 'Abrech'; and he set him over all the land of Egypt.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית מא, מג.

67 אברך

Ор га-Тора, на яке посилається примітка Kehot, пов'язує це тлумачення слова «Аврех» із цим уривком із Zorapy.

ספר זוהר, מקץ ה'ס"ח-פ'68-80:Zohar, Miketz 5:68-80

For this is the way of the Almighty, to provide the cure before inflicting the wound. Thus here He first prepared great substance and then brought Israel into exile. Observe that it was in virtue of being a righteous man that Joseph became the cause of Israel acquiring riches of silver and gold (Ps. 105, 37). All this came to Israel by the hand of the righteous, and all was for the purpose of making them worthy of the world to come. R. Simeon then took for his text the ...

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

68 אברך . המקשר ומשפיע

Згідно з приміткою, Ор га-Тора пов'язує таке прочитання слова «Аврех» — того, хто поєднує й дарує, — із Zorapom (1:196b).

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה אוה"ת פ' שלח ע' תפא שמקשר זה לזח"א קצו, ב.

69 מישנה обговорює того, хто пригинає лозу й прикопує її в землі. Маа-мар бере цей термін як первісне значення

ня слова «барух»: пригигання пагона донизу, щоб із нього виріс новий пагін.

משנה כלאים ז'א'1: Mishnah Kilayim 7:1

המבריק את הגפן בארץ, אם אין עפר על גבה שלשה טפחים, לא יביא זרע עליה, אפילו הכריכה בדלעת או בסילון. הכריכה בסלע, אף על פי שאין עפר על גבה אלא שלש אצבעות, מתר להביא זרע עליה. הארככה שבגפן, אין מודדו לה אלא מן העקר השני:

If one has bent a vine into the ground [and then brought it back up elsewhere], then if there is not soil over it to the height of three handbreadths, he may not sow seed above it, even if he bent [and conducted it underground] through a gourd or through a pipe. If he bent it [and conducted] it through rocky soil, then even if there is not soil over it only to the height of three fingerbreadths, it is permitted to sow seed above it. As for a knee-like ...

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

АБЗАЦ 15

70

וענין ברכה זו

У Лікутей Тора цитується цей уривок. Там рівень берахи (благословення) — внутрішня точка серця, вища за любов, — називається Ціоном, а читача відсилають до пояснення в цьому маамарі слова «Аврех» через слова «барух» (благословенний) і «бераха» (благословення).

ПРИМІТКА КЕНОТ

מוכב בלקו"ת דברים א, ג.

АБЗАЦ 16

אזי נקי כנסת ישראל בבחי' ציון וסימן לאור הרוחני הנשפע ונמשך בה

У примітці наведено слова Ор га-Тора: тоді Громада Ізраїлю отримує всі світла, що приходять від самого верху й притягуються до Зеїр Анпіна, в аспекті її Йесод, який називається «точкою Ціону».

ПРИМІТКА КЕНОТ

באוה"ת פ' ראה ע' תשצג "והיינו שאו כנס"י מקבלת כל האורות שלמעלה ממש הנמשכים בז"א בבחי' יסוד שלה הנקרא נקודת ציון". ועי' בענין נקודת ציון בלקו"ת תצא לה, כ.

72

וכנוע בזהר

Одне з місць у літературі Зоару, яке примітка Kehot наводить як джерело цього вчення, разом із Зогар Chadash на Itro (37a).

Tikkunei Zohar, Tikkun 55 תקוני תיקון נה5

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה ת"ז תי' נה. זהר חדש פ' יתרו (לו, א). ראה לקר"ת תוריע ד"ה שוש תשיש, ועוד.

73

ולציון יאמר איש ואיש

Псалом синів Кораха на прославлення Сіону: «I про Сіон скажуть: "Цей чоловік і той чоловік народилися в ній", і Він, Вс-вишній, утвердить її»: Сіон — місце народження багатьох видатних чоловіків. Маамар тлума-

כית' ish, «чоловік», як чоловічий рівень, що дає, на противагу «дочці» — тій, що лише отримує. (контекст: Steinsaltz Tanakh)

תהילים פ"ז:58 Psalms 87:5

ולציון יאמר איש ואיש ילד-בה והוא יכוננה עליון:

But of Zion it shall be said: 'This man and that was born in her; And the Most High Himself doth establish her.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים פז, ה.

74

אשה מזרעת תחלה יולדת זכר

Талмуд: «Якщо жінка першою дає сім'я, вона народжує хлопчика; якщо чоловік першим дає сім'я, вона народжує дівчинку». Маамар застосовує це до Ізраїлю та Б-га: коли Ізраїль виявляє ініціативу — пробудження знизу (ітарута делетата), — наслідком є «чоловіче», хасадім [милості]; без цього Ізраїль є «дочкою», тобто тим, хто лише отримує.

נדה ל"א א:כ"ג-כ"ד Niddah 31a:23-24

אמר רבי יצחק, אמר רבי אמי: אשה מזרעת תחילה — יולדת זכר, איש מזרע תחילה — יולדת נקבה, שנאמר: "אשה כי תזרע וילדה זכר". תנו רבנן: בראשונה היו אומרים — אשה מזרעת תחילה יולדת זכר, איש מזרע תחילה יולדת נקבה, ולא פירשו חכמים את הדבר, עד שבא רבי צדוק ופירשו: "אלה בני לאה אשר ילדה לעקב כפדן ארם ואת דינה בתו" — תלה הזכרים בנקבות ונקבות בזכרים.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

75

שו"ה זכר — דהיינו בהקדים

У рукописі 1824 року цей уривок відрізняється: «тобто спершу треба мати аспект співу, щоб вийти з оболонки тіла й одягів тваринної душі тощо», а далі: «a potim».

ПРИМІТКА КЕНОТ

עד תיבת ואח"כ. בכור 1824 בשינוי: דהיינו בהקדים בחי' רינה לצאת מנרתק הגוף ולבושי הנפש הבהמית כו' ואח"כ.

76

בואו לפניו ברננה

«Прийдіть перед Ним зі співом». Маамар ототожнює ініціативу Ізраїлю з цим співом.

תהילים ק:2 Psalms 100:2

עבדו את'ה בשמחה באו לפניו ברננה:

Serve the L-RD with gladness; come before His presence with singing.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

77

כשיש אתעדל"ת אזי נקי כנסת ישראל בבחי' ציון

У Лікутей Тора розрізняється пробудження знизу, що виникає завдяки власній праці людини й може тривати, та пробудження, яке виникає лише внаслідок пробудження згори й минає, коли світло згори віддаляється. Ця відмінність пов'язується зі словами «якщо чоловік дає сім'я першим».

ПРИМІТКА КЕНОТ

АБЗАЦ 20

85

נר חנוכה שתקנו על פתח הבית

Талмудове обговорення того, де ставлять ханукальну лампу біля входу до дому; тут постановляється, що її слід ставити на відстані ширини долоні від дверей. Маамар тлумачить те, що лампа стоїть зовні, як повчання про тих, хто перебуває зовні.

Shabbat 22a:2-3 א"ב-ג

אמר רבה: נר חנוכה מצוה להניחה בטפח הסמוך לפתח. והיכא מנח לקה? רב אחא בריה דרבא אמר: מימין רב שמואל מדפתי אמר: משמאל. והילכתא משמאל, כדי שתהא נר חנוכה משמאל ומזוזה מימין. אמר רב יהודה אמר רב אסי אמר רב: אסור להרצות מעות כנגד נר חנוכה. כי אמריתא קמיה דשמואל, אמר לי: וכי נר קדושה יש בה? מתקיה לה רב יוסף: וכי דם קדושה יש בו? דתנא 'ושפך ... וכסה' — במה ששפך יכסה. שלא יכסנו כנגדו. ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

שבת כב, א. שו"ע או"ח סי' תרעא.

86

פתחו לי שערי צדק

Псалмоспівець, врятований від смерті, просить відчинити ворота Храму, щоб увійти й подякувати Б-гу: «Відчиніть мені ворота праведності». Маамар тлумачить «ворота цедек [праведності]» як вхід до співу через царювання (Малхут) — «Твоя праведність». (контекст: Танах Стейнзальца)

Psalms 118:19 ט"ט-כ

פתחו־לי שְׁעָרֵי צֶדֶק אֲבֹאֲכֶם אוֹדָה קָה:

Open to me the gates of righteousness; I will enter into them, I will give thanks unto the L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים קיח, יט.

87

צדקתך ירננו

«I співатимуть про Твою праведність». Маамар згадує своє попереднє тлумачення: спів через Малхут, задля якого було запроваджено Псукей де-Зімра [vīrshī spīvy].

Psalms 145:7 ז'ז-ח

זְכֹר רַב־טוֹבְךָ יְבִיעוּ וְצִדְקָתְךָ יִרְנְנוּ:

They shall utter the fame of Thy great goodness, And shall sing of Thy righteousness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

88

שו"ה הפתח — ברשות הרבים . . אל ה'

Згідно з приміткою, завершальний уривок — від дверей біля громадського простору до слів «I багато народів приєднуються до Гаваї» — процитовано там.

ПРИМІТКА КЕНОТ

מובא באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתקו.

89

על הפתח הסמוך לרשות הרביי מבחוץ

Закони Шульхан Аруха про місце встановлення ханукальної лампи, наведені в примітці «Kerot». Маамар наголошує на тому, що її ставлять біля входу, найближче до публічного простору.

Shulchan Arukh, Orach Chayim 671:5 אורח חיים

נר חנוכה מניחו על פתח הסמוך לר"ה מבחוץ אם הבית פתוח לר"ה מניחו על פתחו ואם יש חצר לפני הבית מניחו על פתח החצר ואם היה דר בעליה שאין לו פתח פתוח לר"ה מניחו בחלון הסמוך לר"ה ובשעת הסכנה שאינו רשאי לקיים המצוה מניחו על שלחנו ודיו וצריך נר אחר להשתמש לאורו ואם יש מדורה אין צריך נר אחר ואם הוא אדם חשוב שאין דרכו להשתמש לאור המדורה צריך נר אחר:

One should place the Hanukkah light at the entrance which adjoins the public domain, on the outside. If the house opens to the public domain, he should place it at its entrance. If there is a courtyard in front of the house, he should place it at the entrance of the courtyard. If he lives in the upper floor, having no entrance leading to the public domain, he should place it at a window that adjoins the public domain. In a time of danger, when one is not allowed to ...

Maginei Eretz: Shulchan Aruch Orach Chaim, Lemberg, 1893 (Public Domain) • Wikisource Shulchan Aruch (CC-BY-SA)

90

ונלוו גוים רבים אל ה'

Вірш, що йде після початкового вірша Гафтари: «I багато народів приєднуються до Імені Б-га (Гавая) того дня, і стануть Моїм народом, і Я оселюся серед тебе». Маамар пов'язує це з лампою, що перетворює темряву публічного простору на світло. (контекст: Танах Стейнзальца)

Zechariah 2:15 י"ט-יז

וְנָלוּ גוֹיִם רַבִּים אֵלַי בַּיּוֹם הַהוּא וְהָיוּ לִי לְעָם וְשָׁכְנָתִי בְּתוֹכָךְ וְיָדַעְתָּ כִּי־יְהוָה צְבָאוֹת שֶׁלַחֲנִי אֵלֶיךָ:

And many nations shall join themselves to the L-RD in that day, and shall be My people, and I will dwell in the midst of thee; and thou shalt know that the L-RD of hosts hath sent me unto thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

Про це видання

This edition contains the Hebrew text, the English translation, our explanations i the notes.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Цитовані джерела за Сефарією: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Maginei Eretz: Shulchan Aruch Orach Chaim, Lemberg, 1893 (Public Domain); Wikisource Shulchan Aruch (CC-BY-SA).

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Український переклад і пояснення підготовлено для LikuteiTorah.com за допомогою ШІ (openai/gpt-6-luna-pro:batch) та звірено з єврейським текстом і Sefaria; редактором-людиною ще не перевірено. Будь ласка, важливе перевіряйте за єврейським текстом.

Ребе просив вивчати маамарим тижневої парші — «Хасидську паршу» — протягом того тижня, розподіливши навчання на сім днів (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Навіщо її вивчати та благословення Ребе: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Безкоштовний некомерційний проєкт; тут нічого не продається. Не пов'язаний із Kehot, Sefaria чи Lubavitch Library.
© likuteitorah.com

Із likuteitorah.com/uk/torah-ohr/mikeitz/9/

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок